VIAȚA ILUSTRATĂ

ANUL VII. Nr. 2 FEBRUARIE 1940

PRIVELIȘTE DE IARNĂ

Anul VII Cluj, Februarie 1940 Nr. 2

VIAŢA ILUSTRATĂ

Director: NICOLAE COLAN
EPISCOPUL CLUJULUI

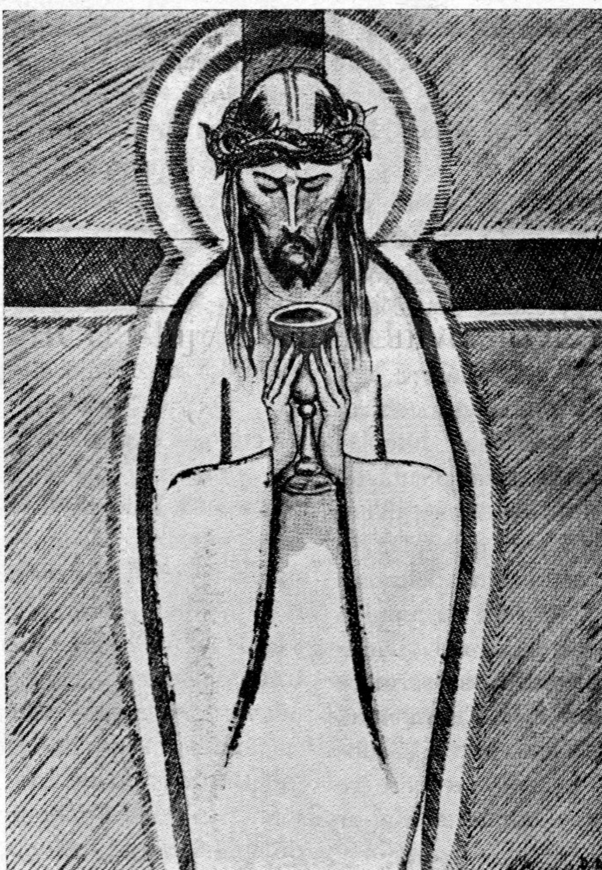
Trecut în reg. special dela Trib. Cluj S. III, Nr. 114/1938.

NICOLAE FRATEŞ

EVOCARE

de V. SĂMĂRTINEAN

Plec la căminul studenţesc Gogu Cantacuzino, să caut umbra lui Nicolae Frateş. Simt cum îmi trece prin inimă un fior inefabil la gândul, că voi revedea locul acesta unde mi-am făurit, cu imaginaţia impetuoasă şi veşnic aprinsă a celor douăzeci de primăveri, cele mai frumoase visuri de ascensiune socială şi spirituală. Au trecut, aproape fără să-mi dau seama, opt ani de zile de când n'am mai călcat pragul căminului Cantacuzino, Heidelbergul acesta neuitat al tinereţelor mele închinate abnegaţiei şi cărţii, Arcadia aceasta romantică în care orişice veleitate e îngăduită, orice elan e justificat, orice zi e fericită şi luminoasă ca o revărsare de zori într'o dimineaţă de Mai. In scurgerea eternă şi neistovită a veacurilor, opt ani de zile sunt ca o picătură de apă, într'un ocean imens. Dar cât de mare e preţul acestui pumn de ani în viaţa scurtă şi ireversibilă a omului! Şi totuşi, au trecut atât de repede!... Pornesc spre căminul de care mă leagă un fir tainic şi invizibil. Un imbold lăuntric mă mână într'acolo irezistibil, să văd curtea şi pavilioanele căminului, să-mi amintesc de tot ce-a fost odată, se evoc într'o clipă străfulgerată de durere şi de adâncă reculegere pe cel ce-a fost odinioară pentru mine şi pentru toţi cari l-au cunoscut, o supremă revelaţie de bunătate şi de perfecţiune spirituală, pe Nicolae Frateş.

Nicolaide: Beţi dintru acesta toţi...

O iau pe Bulevardul Elisabeta în sus, agale. La colţul Universităţii mă lovesc de cerşetorul orb, care întinde mâna spre mine, discret şi interogativ. Il ştiu aici de mult, de vre-o şase luni de zile. Mâna întinsă a cerşetorului orb imploră patetic mila trecătorilor. Omul acesta nu mistifică lumea. Nu simulează suferinţa. E flămând. E gol. E orb. E o stafie în zdrenţe. Stă rezemat de zidul Universităţii de dimineaţa până seara, ca o umbră de cavou, ca o arătare înspăimântătoare, ca o necontenită mustrare pentru cei sătui şi sănătoşi cari trec pe lângă el, întorcându-şi capetele într'altă parte. O mărturie răscolitoare, un document impresionant de durere omenească. Şi ce lecţie de superioară demnitate la cerşetorul acesta infirm! Cu o resemnare filozofică ce te uimeşte, cu o putere sufletească extraordinară, în noaptea lui fără de sfârşit, el rabdă deopotrivă frigul, arşiţa soarelui şi nepăsarea oamenilor. Nemişcat în locul lui de caznă morală şi fizică, el nu face nici-un zgomot în jurul persoanei sale, nu articulează nici-o vorbă şi nu scoate nici-un sunet, nu schiţează nici-un gest mai insinuant, nu obligă pe nimeni să-l vadă, nu pretinde nimănui nimic. Stă cu mâna întinsă, decent şi reverenţios, mut ca o statue, fără să jignească şi fără să vexeze pe nimeni. Velinţa întunericului a fost trasă irevocabil

peste ochii săi, ca să nu mai vadă niciodată lumina soarelui. Există pe lume vre-o suferință mai mare decât aceasta? Dece s'ar plânge atunci împotriva semenilor lui cari nu se opresc să-i dea de pomană?

Vederea orbului din colțul Universității m'a făcut să mă cobor în adâncurile sufletului meu. M'am lăsat prins în vrejurile unor întrebări cari incită la discuție și speculație teologică. Fără să proectez vre-o umbră de imputare asupra bunătății și dreptății dumnezeiești – căci ar fi o mare impietate – din zbuciumul meu introspectiv a țâșnit vulcanic o avalanșă de întrebări chinuitoare. Dece lasă Dumnezeu pe omul acesta să sufere atât de mult? Dece lasă Dumnezeu să pătimească omul în general pe pământ? El, care dând la o parte zăvoarele întunericului, a rupt zapisul morții, dând omului harul mântuitor al vieții veșnice, de ce n'a șters și suferința omenească cu totul de pe pământ? Dece îngădue atâta suferință și dece lasă ca răul să penetreze totul în lume?

Pe nesimțite, cufundându-mă într'o serie nesfârșită de întrebări, am luat în piept problema insolubilă a explicării răului în lume, problemă care mă obseda în chip stăruitor și persuasiv din primăvara anului 1930, când aprinzându-se biserica din Costeștii-Argeșului, în noaptea din Vinerea cea Mare, a pierit în flăcările înfricoșătorului incendiu, prietenul și colegul meu de facultate, Nicolae Frateș, ars de viu alături de cele peste o sută de suflete neprihănite de copii. Dar ca și atunci, m'am simțit și de data aceasta strivit sub greutatea acestei insondabile probleme. Și precum faimosul și proteicul scriitor bisericesc din era primară a creștinismului, Origen, obișnuia să spună „Dumnezeu știe", ori de câte ori încercând să scruteze miezul unor probleme teologice cari îl frământau, nu putea să le găsească un răspuns precis și substanțial, neputând să-mi dau un răspuns care să mă satisfacă, am spus și eu: Dumnezeu singur poate să știe.

Noi oamenii nu putem ști decât fragmentar și aproximativ, orizonturile cunoștințelor noastre sunt limitate, oricât ar fi afirmat de tare și de agresiv atotputernicia științei omenești Haeckel și acoliții săi. Celor mai fundamentale întrebări ale sufletului nostru nu le putem da nici-o deslegare, nici-un răspuns, iar deslegarea dată unora din aceste întrebări, este evasivă și cu totul echivocă. Cunoașterea parțială și inperfectă a lumii și a vieții de către om, este un fel de lege de aramă, dură și inflexibilă, o lege pe care omul nu va putea-o înfrânge niciodată, o lege sub imperiul căreia e condamnat să trăiască poate pentru totdeauna. Niciodată nu va putea poseda omul piatra de încercare a supremului adevăr. Dumnezeu ține adevărul din urmă sub obroc, nu-l descoperă în întregime oamenilor. Din motive a căror înțelegere ne depășește, El nu ne-a desvăluit adevărul întreg, nu ne-a revelat toate misterele, a așezat între noi și El, poate pentru binele și fericirea noastră, o cenzură pe care n'o putem înlătura. Ceva e ținut secret, e păstrat sub clopot de sticlă, e ferit de privirile iscoditoare și indiscrete ale omului. Nu cunoaștem lumea în care trăim decât parțial și imperfect. Nu ne cunoaștem viața – această umbră fugară și inconsistentă – decât foarte superficial și vag. Sunt încă multe, nespus de multe, tainele ce ne înconjoară, nespus de multe enigmele a căror imposibilitate de soluționare Dubois Reymond o formulează în lapidarul său „ignoramus". „Știința omenească nu cuprinde totul. E mărginită și ca întindere și ca adâncime", spune Emil Boutroux în opera sa „Science et religion dans la philosophie contemporaine". Iar Alexis Carrel, în celebra sa lucrare „L'homme, cet inconnu" răstoarnă, cu o serie de argumente zdrobitoare, toate susținerile acelora cari pretind că știința cunoaște totul, dovedind în mod inapelabil că ea nu este decât un aspect anemic al inteligenții, nu depozitara adevărurilor din urmă și esențiale.

Dar, în definitiv, omul trebue să știe totul, să cunoască totul? N'ar putea fi mulțumit și fericit numai cu ceeace știe și cu ceeace poate să cunoască? Incercările sale temerare de a pătrunde în zona tainelor din urmă, nu constitue oare o uzurpare a atributelor dumnezeiești? Lessing, marele gânditor german, spune undeva: „Nu adevărul în posesiunea căruia se găsește omul, ci truda sinceră pe care a depus-o ca să descopere adevărul, constitue valoarea omului. Căci nu prin stăpânirea, ci prin cercetarea adevărului, se măresc puterile lui. Posesiunea face pe om liniștit, leneș, mândru. Dacă Dumnezeu ar ține strâns în mâna dreaptă întregul adevăr, iar în mâna stângă năzuința singură și mereu trează, și mi-ar spune: „Alege", – eu aș cădea umilit la mâna lui stângă și aș spune: „Dă-mi Părinte, căci adevărul îți aparține numai Ție"... Da, adevărul din urmă aparține numai lui Dumnezeu. Bine spune filosoful german. Totuși, dorința de a-l cunoaște și noi oamenii, nu ni se va stinge niciodată din suflete. Mereu vom întreba, mereu vom striga după adevărul acesta.

Când ne va fi hărăzită ziua în care vom cunoaște totul și vom cuteza să stăm inperturbabili în fața vieții și a întrebărilor ei? Poate atunci când vor dispărea din lume toate păcatele și fărădelegile cari o pângăresc, când inima omului va

Rybiczka: Maica Domnului cu Pruncul

fi curată ca inima copiilor şi sufletul lui va fi o claviatură îngerească de supreme virtuţi, ca să se adeverească în întregime cuvântul Mântuitorului: „Mărturisescu-mă Ţie, Părinte, Doamne al cerului şi al pământului, că ai ascuns acestea de cei înţelepţi şi pricepuţi şi le-ai descoperit pe ele pruncilor". Până atunci vom şedea pe pământul acesta „întru întunericul şi umbra morţii". Un întuneric care ne umple de amărăciune şi de anxietate. O umbră, umbra sinistră a morţii, care ne urmăreşte din prispa vieţii, pas cu pas, până în clipa în care destinul nostru de locatari efemeri ai pământului, îi va îngădui să ne cuprindă pentru totdeauna.

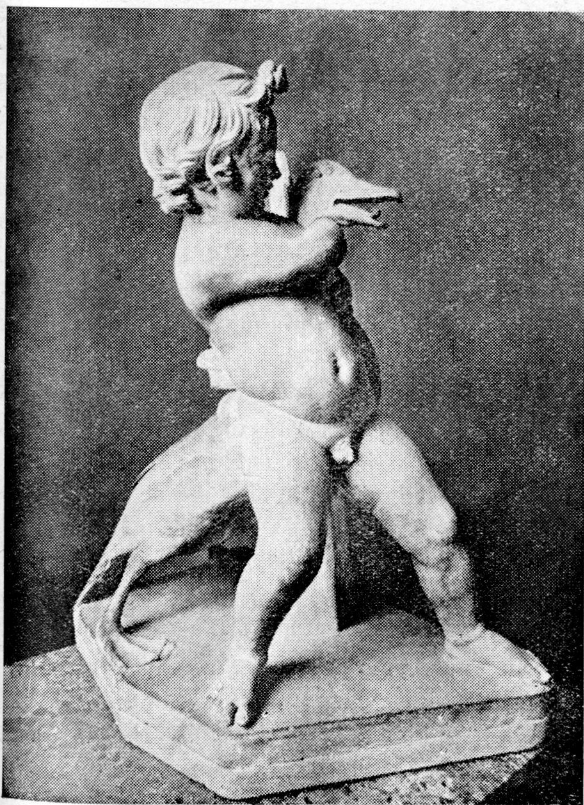
*

Cu gândurile acestea, am ajuns la cămin. Dorul revederii mă rechema de mult. In mine palpită trecutul cu putere. Mă năpădeşte un val de duioşie. Mă cuprinde o adâncă emoţie. Da, pe-aici am fost odată şi noi, eu cu Nicolae Frateş. In curte, pe băncile de sub cireşii înfloriţi, zăresc mai mulţi studenţi cu cărţile deschise dinainte. De sigur învaţă cu sârg, fiindcă se apropie sesiunea de examene. Sunt un străin pentru ei. Niciunul din ei nu mă cunoaşte. Apariţia mea îi face să se mire. Nici-unul din ei n'ar putea să bănuiască, că şi eu am locuit odată în acest cămin, şi eu am construit odată visuri frumoase pe nisip, stând ca şi ei cu fruntea obosită pe cărţile de studiu, de dimineaţă şi până în tăria nopţilor. Ne întreceam de-a-învăţatul. Ne stimulam unul pe altul. Aveam în suflete disponibilităţi de mare entuziasm şi energie pe-atunci. Credeam cu patimă în steaua noastră, în norocul nostru, în puterile noastre de muncă.

Ambiţie, râvnă, vitalitate şi avânt. Acestea erau lozincele vieţii noastre de student. Plini de vigoare fizică şi spirituală, credeam că nici un obstacol nu ne va putea sta în cale. Din nefericire însă, realitatea de mai târziu a dat o cumplită replică frumoaselor noastre iluzii pe cari le-am făurit pe băncile Universităţii. Dumnezeu nu ne-a binecuvântat truda, iar oamenii ne-au fost ostili şi ne-au izgonit dela porţile vieţii.

Mă uit cu evlavie împrejurul meu. Par'că nu s'a urnit nimic din loc. Şi totuşi, ce schimbare peste tot! Fără să vreau mă trezesc pe buze cu refrenul cântecului dintr'o juneţe fără de întoarcere:

O clipe scumpe, fără griji,
Din zile de-altădată,
Dece nu străluciţi şi azi
Cum străluceaţi odată?
Zadarnic împrejur privesc
Căci urma voastră n'o zăresc.
O, jerum, jerum, jerum,
O, quae mitutatio rerum!
...Acel ce-a fost însă student,
In sufletu-i păstrează
Un foc nestins ce orişicând
Cărarea-i luminează.

Boëthos: Copilul cu gâsca

Numai murmurul dulce al şipotelor din satul meu natal de pe Târnava mai poate să trezească în sufletul meu ecoul profund pe care-l stârneşte cântecul acesta duios şi evocator, care mă vrăjeşte şi mă transfigurează, ducându-mă cu opt ani în urmă, în ostrovul de lumină al anilor mei de student, în cetatea exuberanţelor lirice şi a elanurilor nestăpânite. In văpaia lui, încerc să reconstitui din beteala amintirilor, viaţa noastră studenţească. Din tortul zilelor trăite aici, încerc să ţes şi să însăilez basmul minunat al tinereţelor noastre. Inchid ochii şi văd, ca printr'un panoptic magic, frumuseţea anilor petrecuţi în căminul acesta studenţesc, alături de Nicolae Frateş.

Dar unde eşti tu, Nicolae Frateş? Dece nu-mi răspunzi, când te strig?... Cu inima comprimată de un fior puternic, intru în pavilionul studenţilor în Drept. Mă opresc în faţa camerei cu numărul 13. A fost camera noastră, a mea şi a lui Nicolae Frateş. Acum e locuită de alţi studenţi, cari se uită la mine surprinşi şi miraţi când le spun că am venit aici să caut vestigiile trecutului meu studenţesc. E o cameră săracă şi sobră. Două paturi, două mese, un dulap, un cuier şi un bec obosit în tavan. Când ne-am instalat cu Nicolae Frateş în ea, am făcut mare haz văzând pe uşa camerei noastre numărul fatidic. Nu eram superstiţioşi. Detestam fatalismul şi predestinarea. Credinţa puerilă că numărul 13 îţi poate aduce rău, este apanajul oamenilor simpli şi fricoşi. Ce ne păsa nouă? Intr'adevăr, la început totul a fost atât de frumos şi de idilic! Viaţa noastră era ca o reverie pastorală, liniştită şi fără griji. Nu puteam citi în privirea lui Nicolae Frateş, privire irizată de-o impalpabilă tristeţe, gândul cu chenarul negru al morţii. Nu puteam prevedea că omul acesta bun, drept, muncitor şi frumos ca un Adonis, va avea parte de o moarte năprasnică şi intempestivă. Moartea? O glumă inofensivă, un calambur. O marotă, o sperietoare pentru cei nevolnici. Nu mă gândesc la ea şi nu mă tem de ea, îmi spunea adeseori Nicolae Frateş. Mama, femeie simplă dela ţară, vede moartea sub forma plastică şi macabră a unei babe matusalemice cu coasa în mână. Eu o văd ca pe un apus de soare odihnitor, sau dacă vrei, sub forma unei fecioare neprihănite cu care mă voi logodi cândva. Nicolae Frateş râdea. Era sănătos şi optimist. Din ochii lui radiau efluvii de viaţă şi expansiune tinerească. Dar, în ciuda aparenţelor, dâcă te uitai cu mai multă băgare de seamă, ai fi putut vedea pe faţa lui melancolia morţii premature. El însuşi mi-a mărturisit, la câteva luni după instalarea noastră în camera cu numărul 13, că deşi nu e tributarul unor prejudecăţi anacronice şi populare, ceva nedesluşit şi tainic l-a făcut să perceapă, cu antenele presimţirii, moartea sa timpurie, în momentul când a văzut pe uşa camerei noastre numărul de panică.

Nicolae Frateş venea la Bucureşti din prundurile Costeştilor, ţinutul Argeşului. Eu veneam din Ardeal, depe valea Târnavelor. Deşi din colţuri diferite de ţară, sufletele noastre s'au înfrăţit spontan. Am fost colegi de Facultate şi de cameră tot timpul. Om deschis şi primăvăratec, integru şi bun la inimă. Aşa era Nicolae Frateş. Orfan de război şi sărac. Se intreţinea singur. Muncea mult şi greu, fiind şi student şi funcţionar în acelaş timp. Umbla îmbrăcat într'un costum de haine bleu-marin. Era singurul costum de haine pe care-l avea, dar şi-l ţinea curat şi totdeauna bine îngrijit. Nu l-am auzit niciodată pe Nicolae Frateş plângându-se de asperităţile vieţii. Suporta viaţa cu seninătate şi calm. Din când în când îi trimetea mamei sale câte-o scrisoare, în care-i făcea cunoscut că nu mai are mult de stat la Bucureşti, că în curând îşi va lua licenţa şi se va duce să se aşeze lângă dânsa, ca unicul ei copil, să profeseze advocatura. Avea însuşiri alese şi-i preziceam un viitor frumos la bara justiţiei. Prepararea examenelor, şi fertile şi interminabile subiecte de discuţie ne confişcau nopţile de somn. Parcă acum îl văd pe Nicolae Frateş cum învăţa la Dreptul Roman, din cale afară de extenuat şi cu picioarele în ligheanul cu apă rece, ca să-şi calmeze nervii... Culpa levis in concreto... Culpa levis in abstracto... Definiţia culpei: Culpam esse quod cum a diligente provideri potuerit non esset provisum... Culpa maxima... Destul, Frateş. Nu vezi că eşti un cadavru ambulant, un spectru înfricoşător? Mai lasă la o parte textele acelea seci şi rigide de drept roman. Ia vioara, Frateş şi adu viaţă în camera asta austeră, în camera asta tristă. Atunci, în liniştea căminului, din strunele vioarei lui Nicolae Frateş, se ridica spre bolta senină a cerului, ca o rugăciune adâncă de miez de noapte, cântecul singuratecului, al omului în căutare de odihnă spirituală... Intr'o exaltare mistică, sufletul lui Frateş se ridica spre inima cerului... Pe Argeş în jos... Pe un mal frumos... Acolo se ducea gândul lui Nicolae Frateş, să se odihnească pe prispa casei părinteşti... Intr'un târziu, adormeam amândoi, îmbrăcaţi, sub vraja muzicii.

In anul cel din urmă de studii, în vacanţa de Paşti, Nicolae Frateş s'a dus în Costeştii lui, să-şi vadă mama şi să se recreeze. In Vinerea cea Mare, seara la slujba Prohodului Domnului, Nicolae Frateş se ruga în biserică, fără să-şi dea seama că e numai la doi paşi de moartea pe care

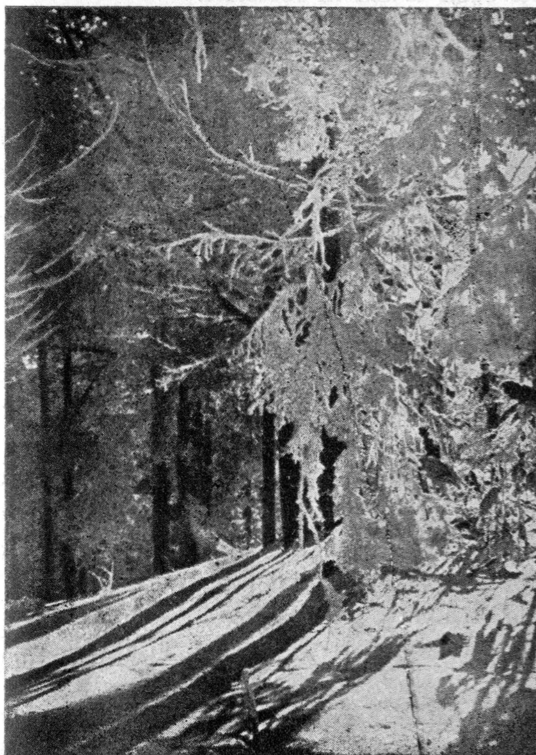
o sfida cu atâta sânge rece. De-odată izbucnește focul. Lumea e prinsă în biserică. Vâlvătăile se întind fulgerător. Și 'n câteva minute, alături de cei vreo sută cinci zeci de oameni arși de vii, zăcea și trupul neînsuflețit și carbonizat a lui Nicolae Frateș. Ziarele timpului au înregistrat catastrofa aceasta pe larg. Din mormanul de cadavre a fost scos și acela al studentului Nicolae Frateș, în hohotele de plâns ale sărmanei sale mame. Din costumul lui de haine bleu-marin nu mai rămăseseră decât câteva zdrențe arse. S'a găsit în haina lui și cartea de student, arsă pe jumătate și aceasta.

...Mă cobor din nou în curtea căminului. In mulțimea de studenți, depe la mesele de sub cireșii înfloriți, văd pe unul care face anatomie intuitivă pe un craniu de mort. Desigur, e un student în medicină. Țeasta aceasta a studentului medicinist mă duce cu gândul în cimitirul în care Hamlet, ținând în mână o hârcă de om, rostește celebra frază: „Capul ăsta a avut o limbă în el și a putut să cânte odată. Iar acum groparul îl asvârle ca și cum ar fi falca lui Cain, care a comis întâiul omor. Ar putea să fie căpățâna unuia care putea să păcălească chiar pe Dumnezeu"...

Nu, Nicolae Frateș n'a păcălit pe Dumnezeu. A fost un om bun și drept. A fost o adevărată revelație de perfecțiune spirituală. De aceia, mă întreb și astăzi: Dece ai lăsat, Doamne, pe omul acesta bun și drept să piară în scrumul bisericii Tale?

George Ceglokoff: Pescar din Vâlcov

Iarnă

Melancolie de iarnă...

de VASILE NETEA

Sănii pentru sboruri albe,
sănii mici,
scapără din linii curbe
licurici.

In seninuri jucăușe
căi se frâng,
sănii peste gânduri sboară,
doruri plâng...

Fluturări de vis pierdute
îmi apar,
amintirea printre lacrimi
trece iar.

Sănii trec pe drumuri albe,
sănii vin;
sufletu-mi coboară palid
în declin...

VALORI

CULTURĂ

de GRIGORIE T. MARCU

Iată un cuvânt prea mult tăvălit ca să mai poţi pretinde să fie şi înţeles. Circulă în toate gurile. Birjarii şi semenii lor îl mânuesc cu o dexteritate egală aceleia cu care nea Lache învârtea la alegeri reteveiul. Până şi unii intelectuali sunt incapabili să-ţi desluşască înţelesul acestui termen strâmt ca o ogradă orăşenească şi cuprinzător ca tăria cerului. De vină's manualele şcolare şi tratatele de specialitate, cari dau nişte definiţii atât de umflate, şi de încâlcite, încât parecă le-au făurit anume ca să te indispună şi să te îndepărteze. De-aici şi opinia curentă, atât de greşită, că din tezaurul culturii nu se pot împărtăşi decât cei predestinaţi spre o treabă ca aceasta. Omul citeşte, se frământă de inăduşeşte să înţeleagă ce-o fi chestia asta şi dacă nu izbuteşte, pune cartea deoparte, convins că-i prea puţin mintos pentru aşa ceva.

Nu există elemente de cultură, oricât de înaltă, cari să nu poată fi făcute inteligibile. Cele cari nu se lasă descifrate şi clarificate în cuvinte simple, accesibile măcar unora, nu alcătuesc piese de cultură. Aşa este şi cu conceptul de „cultură". Fiindcă aceasta e confundată prea adeseori cu civilizaţia, îmi iau voie să le pun paralelă.

Ceeace înţelegem deobiceiu prin expresia curentă de „cuceriri ale tehnicei" – adică toate rânduirile puse'n slujba uşurării traiului, a propăşirii vieţii trupeşti, formează conţinutul civilizaţiei, prin contrast cu cultura, care-i mai mult o chestiune de simţire, care se creiază, recepţionează şi valorifică sufleteşte.

In civilizaţie primează materia; în cultură primează sufletul. Civilizaţia e confort simţual; cultura e confort spiritual, climat sufletesc.

Civilizaţie înseamnează să dărueşti la operele de caritate şi colecte, ca să-ţi vezi numele în gazete.

Cultura înseamnă a jertfi aşa fel, ca stânga să nu ştie ce face dreapta.

Civilizaţie înseamnează să mergi la biserică în fiecare Duminecă şi sărbătoare.

Cultură e să fii credincios şi să te rogi.

Civilizaţie e să ştii să-ţi etalezi cu dibăcie, mai mult sau mai puţin simandicoasa ta persoană, totdeauna în primele rânduri.

Cultură înseamnează mai mult „să fii", decât „să pari".

Civilizaţie e propunerea unui grup de bancheri americani de a monta scări automate pe piramida lui Keops pentru a înlesni o ascensiune confortabilă snobilor.

Cultură e respingerea acestei propuneri de către guvernul eghiptean.

Civilizaţie e să asiguri ordinea printr'un aparat poliţienesc care funcţionează ireproşabil.

Cultură e să respecţi ordinea din convingere.

Civilizaţie e rostirea dreptăţii după paragrafe.

Cultură e să faci dreptate.

Civilizaţie e să ai fotoliu de orchestră, să îmbraci frac, mănuşi de glacé şi pantofi de lac când te prezinţi să ţi-l iai în primire.

Cultură e să participi organic la spectacolul de operă, să savurezi cu lăcomie şi cu pricepere, dar în audiţie internă şi fără gesturi zgomotoase, armoniile lui.

Civilizaţie este să pui veston bleumarin la pantaloni albi când îţi faci cura la băi.

Cultura este să şti cum să te porţi.

Civilizaţie este să ai odaie de baie.

Cultură este s'o şi foloseşti.

Civilizaţie este să faci din căminul tău un cuib aranjat cu atâta gust încât soţului să i se descreţească fruntea când se întoarce acasă împovărat de griji.

Cultură este să-ţi iubeşti soţul totdeauna şi, în sfârşit, ca să nu se supere cucoanele:

Civilizaţie înseamnează să-i dai întâietate unei femei când te afli în societate.

Iar cultură – asta s'o faci şi acasă.

Precum vedeţi, cultura nu se reduce la dibăcia cavalerească de a face complimente prin saloane. Ea este rezultatul unei atitudini faţă de lumea cea mare, universul şi faţă de om, de viaţa sa lăuntrică, spirituală, netrecătoare, faţă de microcosm. Nu e cult cine admiră găteala unei primadone, ci celce trăieşte cântul inspirat, cu vibrări de inimă.

Dacă am spus culturii că-i o atitudine estetic-etică faţă de celece se mişcă sub cer şi pe pământ şi dacă ştim că nu numai oamenii ci şi neamurile îşi au individualitatea lor, atunci e cât se poate de lesne de înţeles, că ceeace corespunde firii francezului nu mi se poate potrivi totdeauna mie, românului.

A copia Parisul cu toptanul şi a mă ruşina pe de altă parte de vârtuţile lui Avram Iancu sau de entuziasmul latinofil al legendarului Badea Cârţan, înseamnează a fi un desrădăcinat şi un acultural. Cu cuvinte mai dure, aceste contractări de împrumuturi din zestrea culturală a altor neamuri sunt identice caricaturii hazlii care ar fi

N. Grigorescu: Țărancă

un cioban cu cușmă și cojoc de sub a cărui lână nițoasă răsbate un pantalon de frac și un pantof de lac. Așa am fost și noi multă vreme: ne-am purtat făptura împodobită cu cușmă și cojoc de oaie pe picioarele gătite 'n pantaloni cu lampas de mătase și cu pantofii de lac ale altora. Rememorați-vă pașoptismul caraghios și bonjourismul nesuferit cari au încercat să înlocuiască autohtonismul românesc – care așa cum era, era al nostru.

Cultura românească este rezultatul frământărilor noastre spirituale, este crema gândirii și simțirii românești de totdeauna. Cultura românească este expresia concretă a acelei arderi lăuntrice cari devorează pe marii noștri favoriți ai muzelor, este blazonul de noblețǎ cu cari răsbim ca neam în Parnasul națiunilor culte. Ea crește din sol românesc, se hrănește din zestrea inepuizabilă a unui trecut magnific, trece prin sufletele noastre și se arcuește pe cerul Patriei. Ea întrunește la aceeași masă de onoare pe toți artiștii noștri, gânditori, poeți, literați, compozitori, cântăreți și oameni de mare profil spiritual.

Posibilitatea culturii unui neam este condiționată de existența factorilor culturali, de creatorii de valori culturale. Un neam cult este însă numai acela care face să circule și să fructifice valorile culturale creiate de geniile *lui* și de oamenii de talent pe cari i-a odrăslit. Și cu acestea, am indicat componentele climatului cultural al românismului. Acestea sunt *autohtonismul* și *tradiționalismul.* Primul ne obligă să venerăm valorile culturale românești. Al doilea ne dictează să nu clădim noi valori culturale pe sol străin, să nu ne facem tributari unor concepții de viață străine de firea noastră și maicuseamă să nu inventăm direcții noi de gândire detașate de orice legătură organică cu sufletul poporului român.

Dar indicele cultural al unui neam nu atârnă numai de numărul și valoarea oamenilor lui crea-

Rodica Maniu: Desen

tori de cultură și de artă, ci și de interesul pe care-l manifestă massa cea mare a lui față de aceste creații culturale. Dacă în comerț bunăoară, pentru asigurarea unor tranzacții cinstite, fără profitori și fără păgubiți, e absolut necesar ca cererea să fie proporțională cu oferta, apoi nu e mai puțin adevărat că și 'n domeniul culturii consumatorii roadelor ei trebue să crească pe măsură ce se 'nmulțesc creatorii ei. De o pildă e o dezertare dela datoriile cele mai elementare pe cari ți le impune calitatea ta de român să citești pe Baudelaire, la cincizeci de ani dela moartea... lui Mihail Eminescu.

Cântec trist

de ROMEO DĂSCĂLESCU

Mi-am scris număr pe cocie, după lege,
Toți câți s'or aburca într'un opint,
Cănaciul cel bețiv de mi-o va drege
Și el să vadă aur, nu argint.

Gloabele mi le-am potcovit cu gumă beteagă
Să nu hurduce trapul prin hârtoape,
Cei ce mă țin calic și hârbă bleagă
Să nu mă mai sudue de aproape.

NOTE DINTR'O CONFERINȚĂ

Criza tineretului nostru universitar *)

de L. G. MUNTEANU

1. Războiul mondial, prin durata lui și prin pierderile pe cari le-a cauzat, a fost una dintre cele mai grele încercări pe cari le-a suferit lumea. El a desorganizat viața, a desorientat complet omenirea. Și dacă de obiceiu ciocnirile armate dintre popoare în cursul istoriei sunt urmate de periode de neliniște, de progres în toate domeniile, războiul trecut prin mulțimea jertfelor lui, prin schimbările politice pe cari le-a provocat rămâne o excepție. El a distrus prea multe valori morale umane, prea multe puteri de muncă constructivă în domeniul vieții culturale; a pus la o încercare prea mare nervii omenirii, care i-a supraviețuit, a distrus prea multă agoniseală materială, decât popoarele să nu se resimtă multă vreme atât moralicește cât și materialicește.

*) D-nul prof. Dr. N. Ionescu-Sisești, comandantul F. N. S. și-a inaugurat activitatea de organizare și lămurire a studențimii române în noua grupare legală a Frontului Național Studențesc, prin conferința intitulată: „Criza tineretului nostru universitar" ținută la Cluj în 11 Ian. a. c. Prin felul cum a fost desvoltată problema pusă, prin soluțiile date pentru revenirea vieții studențești la normal, evenimentul iese din comun. Intemeiat pe realitățile istorice, în prima parte a conferinței sale conferențiarul D. Ionescu-Sisești schițează toate cauzele internaționale și specific naționale, cari au provocat actuala criză în viața tineretului universitar; iar în partea a doua schițează remediile, cari ar putea în bună parte ameliora situația. Ceeace imprimă o deosebită notă de seriozitate acestui început, este francheța cu care conferențiarul a atacat problema în laturile ei cele mai delicate, precum și modestia în hotărârile de realizat. Nu încearcă să treacă cu vederea anumite momente, dureroase prin amintirea lor, nici nu este prea optimist în posibilitățile viitoare. Accentuează că refacerea vieții studențești este în funcție de atâți factori, cari trebue să năzuiască într'o singură direcție.

Intre cauzele internaționale ale crizei înșiră: războiul mondial trecut, scăderea spiritului etic în lume, pierderea criteriilor de selecționare a valorilor conducătoare și șefomania.

El n'a fost urmat de liniștea politică și progresul cultural și material, ci de neîntrerupte zvârcoliri politice, de o degenerare a potențialului cultural, de o sărăcie nesfârșită. El deschide criza vieții omenești în întreg ansamblul ei, deci indirect și criza vieții studențești. Lipsa valorilor morale, cari să refacă firul străduințelor unanime spre idealul omenirii, încercările disperate de a reface dezastrele materiale ale războiului, au repercusiuni hotărâtoare asupra tinerei generații.

Intr'o lume fără ideal vrednic de urmat, de amărăciune și sărăcie, tineratul nu-și găsește punctul de sprijin pentru a se forma în spiritul moral al înaintașilor.

2. Neîntrerupta desfășurare a forțelor animalice din om în lupta brutală dintre națiuni, a înlăturat pe încetul domnia spiritului etic din viața internațională. Principiile morale după războiu nu și-au mai putut recuceri locul. Massa brutalizată a omenirii greu poate fi redresată și îndrumată spre o viață etică, mai cu seamă când este lipsită de suficiente forțe conducătoare în această direcție. Locul moralei creștine l-a ocupat principiul forței, al tăriei materiale și numerice. Consecințele au fost concentrarea tuturor factori or de producție omenească în serviciul acestei forțe. Omul ca valoare individuală morală dispare, rămâne blocul național ca forță materială gata a se ciocni cu altă forță materială. Puterea materială dictează legi, impune sancțiuni radicale și necruțătoare, omoară orice încercare a puterii spirituale de a râvni spre o viață mai bună.

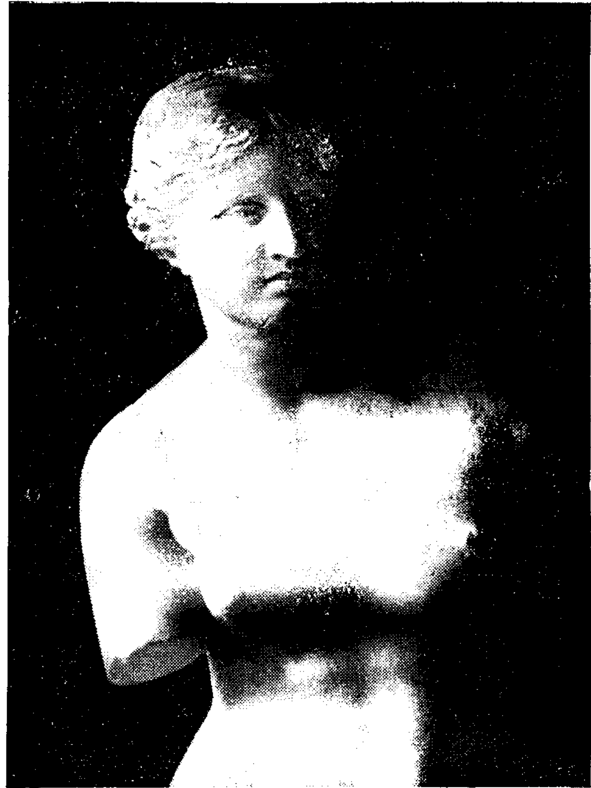
3. Principiile morale fiind disprețuite, societatea omenească este lipsită de criteriile de selecționare

a valorilor conducătoare. E firească deci o convertire a ierarhizării valorilor. Oameni fără scrupule, fără conştiinţă morală, folosind cele mai abjecte mijloace, întrunesc sufragiile publice cocoţându-se în locuri de conducere. Odată deţinând puterea legislativă, nimic nu-i împiedecă să sfideze societatea cu incapacitatea şi imoralitatea lor.

Răul este general. Mai mic în apusul cultural al Europei, unde totuşi posibilitatea de ascensiune prin aprobarea publică este mai grea şi mai mare decât la noi unde a lipsit conştiinţa valorii acestui drept public. Câtă suferinţă a provocat acest rău dela războiu încoace, o ştim cu toţii.

4. Lipsa criteriilor morale de selecţionare a valorilor conducătoare creiază tipul şefomanului de după războiu. Şefomanul este omul foarte des întâlnit în toate păturile sociale. El critică orice iniţiativă, găseşte numai rău în jurul său şi se consideră singur capabil de directive bune, de acţiuni salvatoare. In suprapreţuirea capacităţii lui pretinde pur şi simplu locurile de conducere. Nu se asociază nici unei idei, nu contribue cu nimic la o directivă bună. Iar dacă dorinţa nu-i este satisfăcută, reacţionează punând piedeci. Preferă distrugerea decât să-şi înfrâneze ambiţiile. E cel mai periculos element social, mai cu seamă când se bucură de o oarecare popularitate. Când este satisfăcut, devine tiran, când nu, e un veşnic nemulţumit.

Aceste cauze au zdruncinat profund şi desvoltarea liniştită a neamului nostru. Ne-au desechilibrat mai mult chiar decât pe alte neamuri, întrucât la noi era mai mult de lucru.

Venus de Milo

Alături de ele, o serie de cauze specific naţionale au contribuit la agravarea crizei vieţii studenţeşti şi anume: neadaptarea învăţământului nostru superior la nevoile naţionale; lipsa de ideal al tineretului universitar şi politicianizarea acestui tineret.

1. Invăţământul nostru postbelic menit a forma pe conducătorii în diferitele ramuri ai vieţii noastre naţionale, s'a închis în formele şablon ale trecu-

Elena Vasilina: Desen

Nicolae Grigorescu: Autoportret

tului, neţinând cont de necesităţile vieţii celei nouă. N'a mers alături de viaţă, pentru a satisface exigenţele ei. Aproape in toate direcţiile Universitatea noastră a creiat teoreticieni, incapabili de a lua contact cu viaţa fără a suferi decepţii; a creiat funcţionari şi nu indrumători iniţiaţi, capabili de îndrumări noui in diferitele ramuri ale vieţii. A creiat medici, buni să activeze în spitale, unde mai uşor îşi pot ascunde nepriceperea, dar nu pentru satele noastre, unde trebue să stea singuri pe picioarele lor, luptând împotriva maladiilor sociale, a lipsei de pricepere şi sărăciei. Tocmai pentru combaterea principalelor boale, cari fac ravagii mai însemnate în mijlocul poporului, la Facultăţile noastre de medicină lipseşte interesul necesar. Un exemplu: pelagra, ştim cu toţii, e foarte răspândită în populaţia rurală, cu toate acestea despre pelagră se învaţă mai puţin în Facultate.

A creiat ingineri cari intrând într'o fabrică nu ştiu de ce să se apuce.

A creiat agronomi cari practic nu ştiu ce înseamnă agricultura, etc.

Tineretul a simţit dela început această lacună, de aceea i-a scăzut elanul pentru carte, petrecând timpul la Universitate nu cu gândul de a se pregăti temeinic pentru viaţă, ci pentru a satisface anumite forme cari îi deschid porţile intrării în viaţă. Studiul fără elan, dintr'o datorie formală, nu din dragoste şi convingerea valorii lui în practica vieţii, nu poate forma oameni capabili, elite de conducători, folositori societăţii şi progresului. Tineretul nostru iese blazat din Universitate, sceptic de cunoştinţele lui. Nu se simte in stare a ţinea piept greutăţilor vieţii cu armele ştiinţei lui. Sunt atât de puţini cari prin propriile puteri suplinesc lipsurile învăţământului, continuând a învăţa dela viaţă.

Universitatea postbelică oarecum voind a ocupa cât mai curând locurile libere în diferitele ramuri ale organismului statului mărit, a eliberat diplomele cu nemiluita, fără a mai face cuvenita selecţionare a studenţilor ei. N'a făcut distincţie între cei buni şi cei slabi, încurajând şi răsplătind munca, înfierând şi pedepsind desinteresul, incapacitatea şi lenea. Urmând acestui rău exemplu, societatea a desăvârşit răul, punând la locurile de conducere de multeori pe cei slabi, şi la locurile de mică importanţă pe cei buni. Ori este un lucru pe deplin experiat de omenire: un tinăr slab la învăţătură, slab va fi in viaţă. De multeori poate nu este vina lui, dar societatea nu poate suferi din cauza deficienţei intelectuale a cuiva.

Universitatea n'a făcut altceva decât instrucţie, în cadrul mai ingust sau mai larg al programului, neglijând complet partea educativă. Intre profesori şi studenţi în afară de cursuri şi examene n'a fost nici o legătură. Tinerii smulşi din atmosfera satelor şi oraşelor de provincie, din atmosfera familiară, în centrele universitare au fost lăsaţi la voia întâmplării. Mediul viciat al oraşului mare însă este cel mai rău pedagog pentru un tinăr în formaţie. Urmarea am văzut-o: o generaţie tinără viciată, capabilă de cele mai nedemne fapte. Ori ce s'ar spune: cinematograful cu 50% din filmele lui imorale, cu alte 20% filme de propagandă politică; literatura cu romane obscene; ziarele cari descriu pe larg scandalurile, furturile crimele, – şi nici nu inserează o faptă bună, un gest nobil – nu pot educa tineretul nostru în sensul dorit.

2. Tineretul nostru universitar este lipsit de un ideal, căruia să-şi inchine munca, spre care să râvnească. Ii lipseşte tocmai cel mai eficace stimulent spre muncă şi progres. Idealul naţional, alimentat de tineretul intelectual al atâtor generaţii s'a realizat prin războiu. Urma să fie găsit un nou ideal. Căci nu este un ideal a păstra ceeace au realizat inaintaşii. Idealul este o formă nouă de viaţă spre care trebue să tindă un neam în

permanenta lui împrospătare prin tinerele generaţii. Tineretul nostru încă nu l-a găsit. Căci n'a creiat acele valori conducătoare, cari printr'o intuiţie puţin obicinuită să descifreze conturele noului ideal din râvnirea inconştientă a masselor spre ceva mai bine.

In strădalnica lui căutare de două decenii încoace a anunţat mai multe. Tocmai acest fapt dovedeşte că nu l-a găsit pe cel adevărat. Idealul de urmat trebue creiat din aspiraţiile naţionale şi nu împrumutat din afară. Nu se poate spune că poporul nostru e prea bătrân decât să mai poată avea idealuri. Ascunde în sânul său atâta virilitate, atâtea puteri creiatoare, care aşteaptă să fie chemate la muncă. Nu este un popor obosit de viaţă, incapabil să asimileze culturi mai avansate, să parcurgă în drumul progresului distaţe mari în periode scurte.

3. In fine mai importanta cauză naţională, care a adâncit criza studenţească a fost politicianizarea tineretului. Lăcomia după putere a politicianilor de meserie, a forţat porţile sufletelor în formaţie pentru propaganda atâtor idei politice. In vânătoarea lor după voturi, politicienii nu şi-au dat seama de răul care-l fac naţiunii, inglobând studenţimea în partidele politice. Clubul politic, cu toate şurubăriile lui electorale, a nimicit în sufletele tinere orice râvnă de învăţătură, şi ultima iluzie de cinste, moralitate în viaţa publică. Tineretul ajuns la convingerea, că ceeace prin muncă nu se poate câştiga, este atât de uşor prin corteşerii politice, a lăsat cartea, a lăsat viaţa ordonată şi de disciplină, încadrându-se cu trup şi suflet în politică. Işi face ucenicia în lumina celor mai detestabile exemple. Apoi, orbit de uşurătatea succesului, maeştri îi sunt un balast, porneşte la acţiune pe cont propiu. A văzut făurindu-se atâtea programe politice, a păşit de atâtea ori înaintea electorilor – de ce n'ar fi el dirigiuitoriul, de ce n'ar obţinea el increderea unui popor de atâtea ori amăgit?

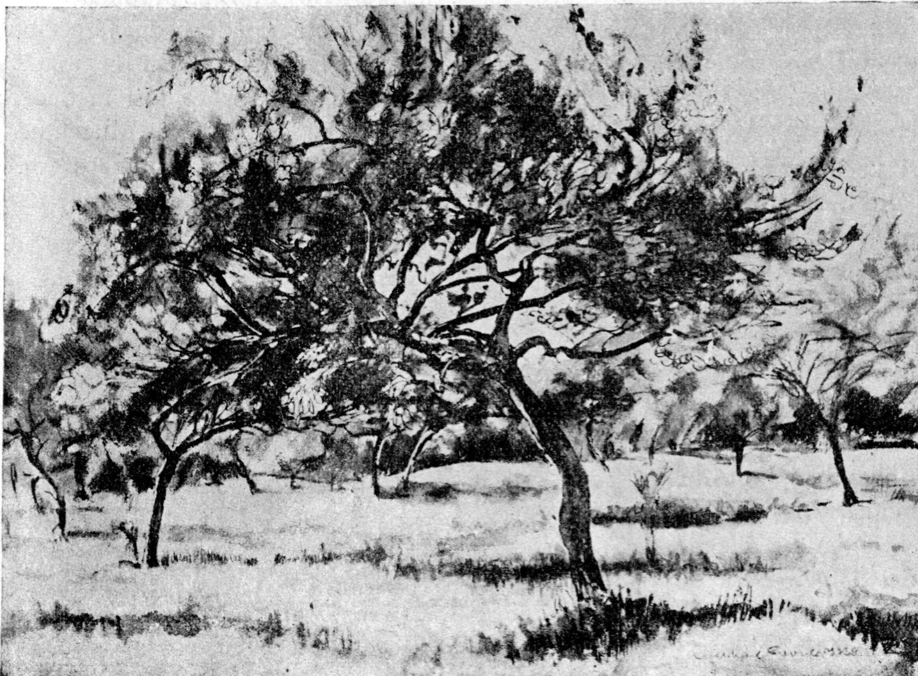
Politicianismul în nesăbuita lui acţiune a abătut astfel tineretul dela firească lui menire, l-a târît pe panta prăbuşirii, şi împreună cu el pe un neam întreg, luându-i nădejdea de mai bine prin contribuţia muncii cinstite a celor tineri.

Vorbind despre mijloacele cari ar putea înlătura cauzele crizei, D. I. Siseşti constată, că ele numai parţial pot soluţiona problema. O serie de cauze nu pot fi înlăturate peste tot, altele însă au început şi vor continua a fi înlăturate. Misiunea aceasta o are noua organizaţie studenţească F. R. S. Pentruca lucrul să fie dus la bun sfârşit însă, este necesară o colaborare a studenţimii conştiente de criza în care se zbate, cu strădaniile celor ce-şi vor închina puterile de muncă acestei probleme.

Ca prime mijloace preconizează: chemarea hotărîtă a tineretului universitar să se întoarcă la şcoală, la preocupările în legătură cu pregătirea lui didactică pentru viaţă; selecţionarea acestui tineret, printr'o mai bună cunoaştere a vieţii lui intime, a năzuinţelor lui, printr'un contact de fiecare zi cu profesorii, printr'o îngrijire a educaţiei lui; stimularea la muncă, prin facilitarea condiţiilor de trai, prin premiarea celor merituoşi; trezirea conştiinţei demnităţii lui şi a simţului de onoare, prin aprecierea publică a tuturor acţiunilor lui bune; trezirea dragostei lui de neam şi de pământul ţării, prin inlesnirea contactului cu poporul, prin escursii în toate părţile ţării.

In faţa atâtor intenţii nobile tineretul e dator să răspundă prin ascultare şi voinţă de muncă productivă.

Conferenţiarul îşi încheie expunerile cu o constatare măgulitoare pentru Ardeal: Ceeace oficialitatea abia acum începe, Ardealul în şcoalele lui superioare a început demult, a înregistrat şi succese; astfel, şi de astădată el premerge cu exemplul bun înaintea celorlalte ţinuturi româneşti.

Mihail Gavrilov: Desen

ISTORICUL JUCĂRIILOR DE COPII

de CORIOLAN PETRANU

D-na Dr. Ch. Steinbrucker a publicat recent o lucrare extrem de instructivă asupra acestui subiect („Das Spielzeug im Wandel der Jahrhunderte, Berlin, 1939). Cercetarea lor interesează nu numai pe istoricul artei și al culturii, ci și pe pedagogi și psihologi; ea aruncă lumină, nu numai asupra acelora, cari le-au executat, dar și asupra acelora pentru cari au fost lucrate. Copiii chinezi iubesc „teatrul de umbre" și „teatrul de păpuși" ce se desfășoară pe străzi și în curți. Din China probabil pornește jocul cu smeul. Teatrul de păpuși din Osaka (Japonia) datează din secolul 17, și are figuri de un metru, de valoare artistică. Copii japonezi primesc cu ocazia serbării fetelor (3/III) și a băieților (5/V), păpuși care se moștenesc din generație în generațe și sunt considerate ca sfinte. Un alt joc iubit al copiilor japonezi este balonul de hârtie. Copii egipteni se jucau cu flori și animale vii și artificiale, ei cunoșteau marionetele, păpușile, trăsurile. Majoritatea jucăriilor de azi erau cunoscute și în vremea Grecilor și Romanilor. Cu ocazia serbării primăverii copii primeau jucării.

O parte din jucăriile trecutului erau veritabile opere de artă. Azi în Germania se pune mai puțin preț pe frumseță, se caută jucării simple, cari corespund dorințelor și visurilor copiilor; obiectele simple pun mai mult în mișcare fantazia creatoare a copiilor, decât cele costisitoare, tehnic perfecte, cari pot fi admirate, dar nu au „valoare de joc". Lemnul și hârtia sunt materialele mai mult folosite. Jucăriile războinice sunt iubite azi. Jucăriile de a construi din diferite piese de lemn, metal ori hârtie case, mașini, trenuri, avioane etc. sunt preferite, fiindcă bucuria copiilor este mai mare atunci când ei înșiși creiază ceva.

Nürnberg era pe vremuri vechi centrul de desfacere al jucăriilor de lemn din Berchtesgaden, cel mai vechi loc de producere (mai ales călăreți și săbii, jocul cu cutii). Din punct de vedere formal regiunea Munților Metalici este poate regiunea mai importantă; înainte de război 80% a acestor produse în lemn se exportau în străinătate. Belgia a cerut în contul reparaților de război jucării din Germania.

Pe când băieții iubesc calul, soldații, tunurile, aeroplanele, vapoarele, construcțiile, mașinile ca obiect de joc, fetele prin natura lor au predilecție pentru păpuși, bucătărie, casă și haine. Casa de păpuși este de obicei o operă de artă, patria ei e Germania. Ducesa Augusta Dorothea de Schwarzburg-Gotha a executat cu ajutorul doamnelor dela curte, după o muncă de mai multe decenii 20 dulapuri cu vre-o 80 case de păpuși și 500 păpuși, cari după moartea ei toate au fost cedate muzeului din Arnstadt. Toate sălile și camerele castelului au fost executate cu multă artă în mărime de păpuși, lucrările au fost executate de mai mulți artiști industriali. Cea mai veche casă cu păpuși este aceia a ducelui Albrecht V. de Bavaria, din 1558.

Casa de păpuși o găsim și în Franța și Olanda în secolul 17, în sec. 18 și în Italia și Anglia. In muzeele din Utrecht, Haga și Amsterdam se găsesc astfel de case de păpuși; cea din Utrecht conține 15 camere splendid decorate și mobilate. Casa de păpuși comandată de Petru cel mare în Olanda era atât de luxoasă, încât ea a depășit suma de 20,000 floreni stabilită înainte; din această cauză țarul a refuzat primirea. Casa de păpuși de soiul acesta este o capodoperă de artă industrială, ea este mai mult admirată de cei mari, decât de cei mici, cari nu înțeleg fineța (de ex. tapiseriile veritabile, obiectele prețioase în miniatură). Jucărie devine o casă de păpuși numai atunci pentru copii, dacă ei înșiși o mobilează și decorează, ori dacă ei înșiși o construesc.

La fel este și cu jucăria „ieslelor" (Weinachtskrippe) cari înfățișează nașterea Domnului. Copilul trebue el insuși să le creieze din figuri și materiale diverse. Până în secolul 4 se extinde o astfel de reprezentare a Nașterii. In 1223 Francisc de Assisi a executat înt'ro grotă a pădurii din Greccio ieslele. De atunci a devenit un obicei în toată lumea. In München arta „ieslelor" a fost în deosebi cultivată. Intr'un etaj de pod al Muzeului Național de acolo se găsește cea mai mare colecție de acest soi din lume, adunată de consilierul comercial Schmederer.

PAISIE ȘI PAISIANISMUL

de *Pr. IL. V. FELEA*

CE ESTE PAISIANISMUL?

Ințelegem prin paisianism renașterea monahală și mișcarea culturală încolțită în Academia Movileană dela Chiev, inițiată la Muntele Atos și desăvârșită în Moldova veacului al 18-lea de călugărul Paisie Velicicovschi. Academia Movileană de fapt n'a avut direct nicio influență asupra lui Paisie. Important este că aici s'a zămislit în sufletul studentului Velicicovschi dragostea de călugărie și dorința desăvârșirii vieții sale sufletești, dar nu sub înrâurirea studiilor academice, față de care el a rămas tare rece, cât mai ales prin lecturile cărților duhovnicești, cari au aprins în sufletul tânărului idealist iubirea vieții călugărești. Influență hotărâtoare asupra vieții lui Paisie au avut duhovnicii din mânăstirile Moldovei și mai ales starețul Vasile dela Poiana-Mărului, precum se va vedea.

Viața, virtuțile și activitatea acestui călugăr au fost prezentate în adevărata lor lumină abia în zilele noastre.[1])

In cele ce urmează vom arătat pe scurt, în deosebi după marea monografie a Protoiereului S. Cetfericov, ceva din viața lui Paisie, cum s'a născut mișcarea paisiană, care a fost rânduiala obștei monahale și activitatea lui Paisie în Moldova, precum și ceva din învățăturile, din experiența și din caracteristica lui.

SCURT ISTORIC AL VIEȚII LUI PAISIE

Paisie Velcicovschi este de origină malorus. S'a născut dintr'o familie preoțească veche, cinstită și foarte religioasă în Poltava, la 21 Decemvrie 1722. Era al 11-lea copil la părinți. Tatăl său a fost protopopul Poltavei. La vârsta de patru ani rămâne orfan de tată. Mama sa, luptând cu multe necazuri, îl dă la școală și în scurtă vreme copilul îndrăgește cetitul cărților duhovnicești și mai ales Sfânta Scriptură și viețile sfinților și ale marilor sihaștri. Mai târziu, la îndemnul mitropolitului Rafail al Chievului, Petru, căci așa se numea copilul din botez, e dus la Kiev să învețe gramatica și apoi celelalte studii în Academia lui Petru Movilă. Dar firea lui tăcută, blândă, serioasă, evlavioasă și iubitoare de liniște și înțelepciune sfântă, nu era potrivită nici cu viața zgomotoasă a orașului, nici cu atmosfera rece a școlilor înalte. Sufletul lui Petru visa călugăria și căuta o călăuză, un duhovnic bun, care să-l povățuiască pe calea desăvârșirii. Inima lui era robită de convorbirile intime cu prietenii săi despre viața ascetică și de splendoarea bisericilor, a mânăstirilor și a peșterilor tăcute.[1])

In starea aceasta sufletească Petru la 18 ani

[1]) Vezi: 1. Prot. Serghie Cetfericov: *Paisie*, Starețul Mânăstirii Neamțului. Invățătura și influența lui asupra Bisericii Ortodoxe, traducere de Episcopul Nicodim. Tip. Mânăstirii Neamțului, 1933.

2. Nichifor Crainic: *Elemente de Teologie mistică*. Curs inedit. București, 1933-34.

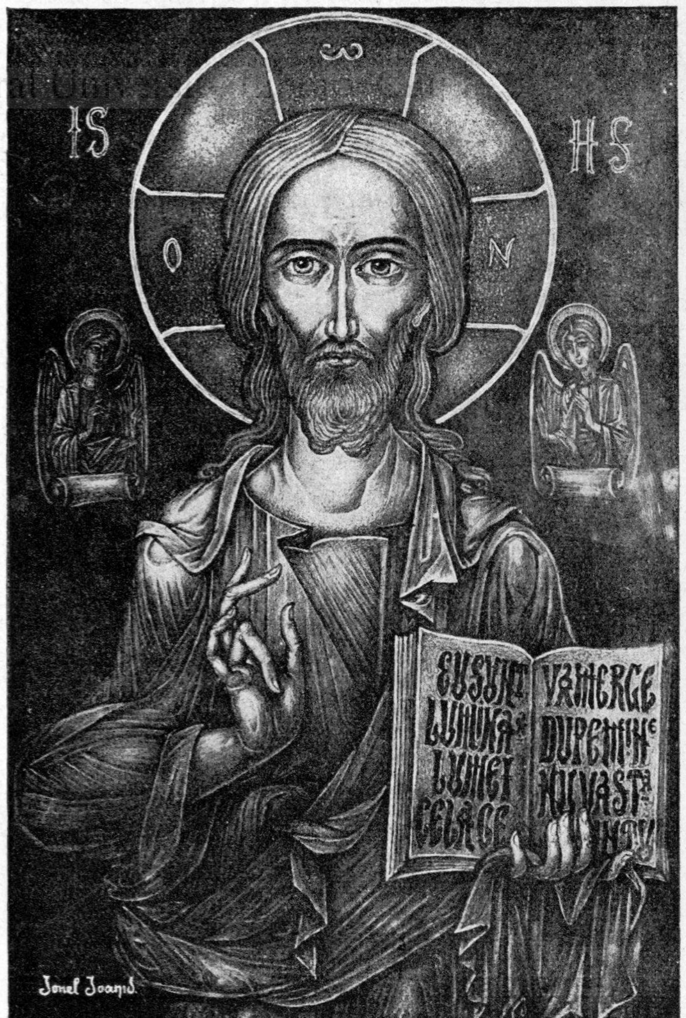
3. Nichifor Crainic: *Mistica paisiană*, în „Revista Cursurilor și a Conferințelor", București Nr. 9-10, 1936.

4. *Viața și nevoințele fericitului Paisie*, starețul Sfintelor Monastiri Neamțul și Secul, dată acum pe slovă nouă și graiu îndreptat de *Gh. Racoveanu*, Tip. „Episcopul Vartolomeiu", Râmnicul-Vâlcii, 1935.

5. N. Iorga: *Istoria Bisericii Românești* și a vieții religioase a Românilor. Ediția II, vol. II. București 1930.

6. N. Iorga: *Mânăstirea Neamțului*. Ed. III. 1925.

[1]) S. Cetfericov: *Paisie*, trad. Ep. Nicodim. Tip. Măn. Neamțu, 1933, pag. 40.

Ionel Ioanid: Isus Hristos

părăseşte pe mama sa îndurerată şi Academia. Doi ani de zile peregrinează pe la diferite mânăstiri din Ucraina: Călătoreşte la Cernigov, apoi la Liubeci, unde îmbracă plin de bucurie cea dintâi haină monahală; la Medvedovschi, – aci e făcut rasofor sub numele de Platon; la Pecersca, lavra Kievului, unde află ştire despre durerea şi călugărirea mamei sale; la Metroninsc, unde un călugăr bătrân, Mihail, îl sfătuieşte să treacă în Moldova, la mânăstirea Trăisteni, lângă Focşani.

La vârsta de 20 ani Platon părăseşte pentru totdeauna Ucraina, trece în Moldova, şi după mici popasuri la mânăstirile Condriţa şi Dălhăuţi, se opreşte la Trăisteni. Aci serveşte el la trapeză şi bucătărie, apoi ajunge păzitor de vie. Stareţul Vasile dela mânăstirea Poiana-Mărului îl cheamă să-l preoţească, dar refuză. Cercetează schitul Cârnul, unde ascultă cu nesaţ sfaturile pustnicului Onufrie şi se aprinde de dragoste pentru viaţa monahală. La porunca stareţului Mihail se întoarce la Trăisteni, dar nu peste mult pleacă din nou şi peregrinează pe la mânăstirile Moldovei, între cari şi pe la Neamţu. Ca să scape de preoţie, pleacă şi de aici. Simţea lipsa unei lupte mai aspre; din slab şi fricos să devină bărbat. Atosul îl atrăgea cu tradiţiile lui seculare şi severe, cu pildele şi scripturile lui, ca să-şi îmbogăţească zestrea cerească.

După patru ani de şedere în Moldova, Platon pleacă la Atos. Cu aceasta se sfârşeşte viaţa lui de ucenic şi începe epoca ascetismului.

La Sfântul Munte Platon se opreşte la lavra Sf. Atanasie, apoi se mută în mânăstirea Pantocrator; cercetează mânăstirile şi pe sihaştri din jur, trăieşte vreme de 4 ani o viaţă aspră în singurătate şi în sărăcie, umblă desculţ şi fără cămaşă, uneori şi iarna, face lecturi din Sf. Scripturi, studiază sfinţii părinţi şi petrece în cântare şi rugăciune din toată inima. Aci îl află stareţul Vasile din Poiana-Mărului, care dă o direcţie nouă vieţii lui, sfătuindu-l să se lase de viaţa singuratecă. Acum e tuns şi intră în cinul călugăresc primind dela Vasile numele de *Paisie*. Avea atunci 28 ani. La trei luni după tunderea în monahism vine la el un călugăr tânăr din Moldo-Vlahia, Visarion şi-l roagă să-l primească de ucenic şi să-i fie povăţuitor. Paisie îl refuză şi numai după trei zile de rugăciuni stăruitoare şi lacrimi şi-l asociază, dar nu ca ucenic, ci ca prieten. După patru ani se alipesc de ei şi alţi nevoitori, deşi Paisie se lasă cu greu biruit de cererile lor. Dela 2 ajung la 4, dela 4 la 8, dela 8 la 50.

Cei dintâi ucenici ai lui Paisie la Atos au fost moldo-vlahi şi pravila o făceau în limba română. Mai apoi, li se asociază şi călugări slavi. Cu aceasta şi pravila începe a se face în două limbi: română şi slavonă. Dar treptat, cu creşterea numărului ucenicilor, se iveşte un neajuns interesant: sfaturile şi nevoinţele aspre şi pilduitoare, date de Paisie, nu se potriveau cu cele mai blânde ale duhovnicilor. De aci necesitatea unui duhovnic pe seama şi măsura nouei comunităţi. Paisie e rugat să primească el sarcina, dar o refuză. Fraţii şi bătrânii însă nu se lasă, şi-l strâng din toate părţile cu înţelepte vorbe:

— „Cum poţi tu să înveţi pe fraţi să asculte şi să-şi taie voia, când tu nu faci aceasta, ci respingi rugăminţile cu lacrimi ale atâtor oameni? Vădit lucru că tu îţi iubeşti voinţa ta şi-ţi crezi minţii tale mai mult decât vorbelor celor mai bătrâni ca tine şi cu anii şi cu mintea. Oare tu nu ştii la ce a dat naştere neascultarea?“ [1])

In cele din urmă Paisie, convins, cedează şi cu ochii în lacrimi se supune voinţei obşteşti: „Fie voia lui Dumnezeu!“ Avea atunci 36 ani.

De aci încolo legăturile sufleteşti dintre Paisie şi ucenicii săi sunt şi mai strânse, iar comunitatea creşte şi înfloreşte. Vestea despre viaţa lor îmbunătăţită se răspândeşte peste tot Atosul. Numărul călugărilor şi chiliilor sporeşte mereu, ca şi numărul celor ce vin la Paisie pentru sfaturi şi spo-

[1]) Cetfericov, p. 141.

Domniţa Maria, sora lui Stefan cel Mare (Broderie din Măn. Putna)

vedanie. Insuşi patriarhul Serafim dela mânăstirea Pantocrator îl vizitează, îi laudă nevoinţele şi-l binecuvintează. Cu creşterea numărului ucenicilor însă cresc şi nevoile. Călugării se înmulţesc, nu au chilii şi nu au cu ce trăi. Ce este de făcut?

Ajuns în starea aceasta, Paisie se gândeşte la Moldova, unde ortodoxia şi monahismul erau în floare. Gândul acesta, deşi mâhni întreg Atosul, trece în faptă. După 17 ani de asceză şi pregătire la Atos, Paisie - avea atunci 41 ani - primeşte binecuvântarea şi îmbrăţişarea patriarhului Serafim, se îmbarcă pe două corăbii şi pleacă, cu cărţile adunate şi cu 64 ucenici, spre Moldova.

Intâi se opreşte la schitul Vărzăreşti, apoi se aşează la mânăstirea Dragomirna din Bucovina. La sosirea lui Paisie aici mânăstirea era într'o stare jalnică: săracă şi dărăpănată. Avea abia 6 chilii şi 6 boi. Dar Paisie nu se descurajează, ci raportează mitropolitului Moldovei Gavriil despre istoricul şi disciplina comunităţii sale şi îi comunică regulamentul cuprins în 18 articole.[1]) Osteneşte cu râvnă împreună cu toţi călugării; primeşte daruri dela voevodul Grigorie Ghica şi boierii lui. In chipul acesta frăţimea înaintează şi Dragomirna în scurtă vreme ajunge „ca un raiu pe pământ".

Bucuria şi prosperarea însă nu ţine mult, căci la 1774 se întâmplă războiul ruso-turc, ce are ca urmare răpirea Bucovinei - împreună cu Dragomirna - de către austrieci. Paisie cu cei 200 de călugări trebue să-şi caute alt cuib de lumină şi viaţă monahală. Se mută - invitat - la mânăstirea Secu, unde soseşte cu 50 călugări la 14 Octomvrie 1775, apoi dupăce înmulţeşte chiliile dela 14 la 100, aduce şi pe ceilalţi 150. Aci se înfiripează din nou aceeaş ordine, aceeaş viaţă religioasă şi aceleaşi preocupări cărturăreşti între călugări, ca şi la Dragomirna. Paisie traduce din cărţile duhovniceşti ale ortodoxiei, îndrumează munca şi supraveghează moravurile călugărilor. Pe călugării tineri cei mai capabili îi trimite la Bucureşti, să înveţe limba greacă, plănuieşte o şcoală pentru ei şi ateliere pentru tot felul de meserii. In acest scop cere ajutor dela voevodul Moruzi, care drept răspuns, îi propune mutarea la mânăstirea cea mare şi bogată a Neamţului. Paisie rămâne foarte surprins de învitarea aceasta. Cinci zile plânge şi nu doarme, apoi scrie voevodului să-l lase mai departe în liniştea şi în frumuseţea dela Secu. Voevodul nu cedează şi răspunde lui Paisie cu mâna proprie: - „Noi această sfântă mânăstire v'o oferim P. C. Voastre nu numai pentru întărirea comunităţii voastre, ci şi pentru ca ordinea din obştea voastră să servească de pildă pentru celelalte mânăstiri. Deaceea arată ascultare şi mergi la Neamţu, netulburându-te nicidecum." [1]) - Neavând încotro, Paisie se hotărăşte cu greu şi se strămută din porunca voevodului şi a mitropolitului la Neamţu, lăsând în locul său ca stareţ la Secu pe duhovnicul Ilarion.

[1]) La Cetfericov, p. 174-184.

Duioasa despărţire de frăţimea dela Secu o descrie Paisie în frumoasa scrisoare, ce o adresează voevodului Moruzi, după ce s'a aşezat la Neamţu:

— „Şi era a vedea atuncea, prea-înnălţate Doamne, un lucru preaslăvit: Eu plângeam şi mă tânguiam cu nemângăiate lacrimi, rupându-mi-se inima mea, cum pot să mă despart de fiii mei cei iubiţi şi duhovniceşti; aşijderea şi tot soborul, fii fiind dumnezeeşti ascultări, după dragostea lor cea după Dumnezeu, carea au către ticăloşia mea, plângea şi se tânguia cu umilite lacrimi, nevrând a se despărţi de mine. Bolnavii, cum au putut, au ieşit din bolniţe; mergând eu către dânşii să mă ierte, plângea şi se tânguia cu umilite lacrimi, cum să se despartă de vederea mea. Deci bolnavii au rămas pe loc, neputând să mă petreacă. Iară cellalt sobor, mai cu toţii, m'au petrecut cale ca de un ceas, şi pre oarecarii dintr'înşii, cari erau rânduiţi să facă priveghere Maicei lui Dumnezeu, abia i-am îndemnat cu multe lacrimi să se întoarcă înapoi, iară ceilalţi, mai tot soborul, m'au petrecut până la sfânta mânăstire a Neamţului."[2])

Mânăstirea Neamţu sub stăreţia lui Paisie se desvoltă repede: faima ei şi a lui se răspândeşte în Orientul întreg. Numărul călugărilor se ridică la 700, chiliile sporesc şi aci; deasemenea şi îndeletnicirile duhovniceşti şi călugăreşti. Prin munca lui Paisie şi a ucenicilor săi Lavra Neamţului devine centrul cultural al monahismului ortodox.

La 1790 Paisie e făcut arhimandrit de către arhiepiscopul Ambrosie al Poltavei, venit în ţară împreună cu armatele ruseşti. Dar deodată cu acest har nu a primit şi slava lumii acesteia, nici măcar cu gândul, ci mai departe cu aceeaş râvnă sfântă scria, traducea, conducea, muncea. Dela o vreme puterile trupeşti îi slăbesc, ajunge plin de răni. Greu bolnav, cu trei zile înainte de moarte ascultă sfânta Liturghie şi se cuminecă în sf. Altar. După trei zile se cuminecă din nou în chilia sa şi la 13 Noemvrie 1794 - era de 72 ani atunci - a adormit dându-şi sufletul în mâinile lui Dumnezeu.[3])

(Va urma)

[1]) Cetfericov, p. 271.

[2]) *Viaţa fericitului Paisie*, p. 102.

[3]) *Viaţa fer. Paisie*, op. c. p. 90.

MEDALION

TITU MAIORESCU

de VASILE NETEA

La 15 Februarie 1940 se împlinesc o sută de ani dela naşterea lui Titu Maiorescu.

Cu acest prilej Academia Română va comemora pe marele educator al culturii române, ridicând perdeaua de pe viaţa şi opera aceluia care a dat literaturii noastre o direcţie nouă, care i-a deschis crezuri noi, orizonturi noi.

Ardeleanul acesta, născut la Craiova, din spiţa apropiată a dârzului şi luminatului Ion Popazu, fost protopop al Braşovului şi episcop de Caransebeş, a fost, din punct de vedere cultural, românesc, mintea cea mai lucidă a veacului al XIX, spiritul care a lăsat cele mai adânci şi mai rodnice urme, energia cea mai neinduplecată, criticul cel mai iscusit, intemeietorul criticei române.

Titu Maiorescu a fost mai înainte de toate un dascăl, un dascăl providenţial, în învăţământ, în limbă, în literatură, în ştiinţă, în politică, în viaţă, sever cu toată lumea, mai sever cu sine insuşi, un mucenic al conştiinţei şi al adevărului. Un despicător de întunerec şi lumină, un deschizător de drumuri, un ziditor de epocă, un caracter, unul din acei oameni cari îşi înfig adânc amprenta spiritului lor în aluatul vremii.

Nu era un sentimental, un suflet care să se aprindă în contactul cu semenii săi, cu atât mai puţin nu era un democrat, fiind totuş un sincer demofil, un om care fugea de vulg, un dispreţuitor al larmei, un om de sus, de cuget înalt, un olimpian, un Jupiter al voinţii şi al stăpânirii de sine, un raţional de cea mai viguroasă natură.

Lumea o judeca dela înălţimea principiilor sale austere, ferecate într'o logică neşovăitoare.

Tot ce a avut mai puternic în el, mai strălucit şi mai roditor, a fost dragostea sa pentru acest neam, pentru cultura lui, râvna sa neobosită de a-l apropia de adevărata cultură, de ştiinţă, de adevăr. Lupta aceasta, luptă pentru limpezirea haosului în care se zbătea limba şi literatura română în jurul anilor 1870-80, Titu Maiorescu a dat-o sacrificându-şi chemările sale spre filosofia înaltă, spre abstracţiile fără margini, renunţând la visurile sale cele mai ispititoare, renunţând la creiarea unei opere filosofice care i-ar fi putut asigura un renume european, mulţumindu-se, în interesul neamului, să joace un rol de învăţător literar.

Dar un învăţător cu totul altfel decât fusese celalalt mare învăţător al literaturii noastre, părintele ei, Ion Heliade-Rădulescu, un „vezuv sufletesc" cum l-a caracterizat Bogdan-Duică, un învăţător menit să pună stavilă iureşului deslănţuit de înaintaşul său, o stavilă grea şi aspră, o stavilă critică, prin care nu mai puteau pătrunde decât operele şi scriitorii într'adevăr remarcabili.

Indemnului înflăcărat a lui Heliade, *scrieţi băeţi*, oricum, numai scrieţi, Titu Maiorescu i-a opus concepţia aspră a criticei ştiinţifice, a criticei

Alex. Poitevin-Scheletti: Bojdeuca lui Creangă

sănătoase, a criticei creatoare de adevărate valori literare.

„Junimea“ dela Iaşi şi revista ei, „Convorbirile literare“, prin care s'au făcut cunoscute, prin care s'au impus şi prin care au biruit ideile lui Titu Maiorescu, reprezintă unul din cele mai luminoase capitole ale literaturii române. Ea a reprezentat „direcție nouă“ pe care o anunța Maiorescu în 1872, direcție în care a strălucit pe lângă Vasile Alecsandri, consacrat mai dinainte, un Eminescu, un Creangă, un Slavici, un Gane, un Caragiale. Şi tot Titu Maiorescu este acela care veghează la intrarea şi la consacrarea în literatură a unui Coşbuc, Brătescu-Voineşti, Ion Popovici-Bănățeanu, Panait Cerna şi apoi a unui Octavian Goga şi Mihail Sadoveanu, ale căror debuturi le prezintă spre premiere Academiei Române.

Dacă Maiorescu ar fi înțeles şi sprijinit, printre cei dintâi, numai acest strălucit buchet de poeți, fala literelor române, Eminescu, Coşbuc, Goga, contestați toți trei în începuturile lor, şi încă ar fi suficient pentru a asigura numelui lui Maiorescu un respect nepieritor.

Pentru Titu Maiorescu opera de artă străluceşte şi trăeşte prin ea însăş, prin frumusețea ei, prin limpezimea ei, înafara oricăror tendințe, oricăror înrâuriri streine de mirajul sfânt al frumuseții. Nici chiar „patriotismul – scrie Maiorescu în raportul de premiere al poeziilor lui Octavian Goga, în 1906 – ca element de acțiune politică, nu este materie de artă, ori câte abateri s'au comis şi se comit în contra unei regule aşa de simple. Mai ales cei ce n'au destul talent literar caută să-şi acopere lipsa prin provocarea unor dispoziții foarte importante în alte priviri, dar nu în cele estetice.“

„Cu toate acestea – continuă Maiorescu, găsind în poezia patriotică a lui Goga bulgărele de aur al artei, şi în această înțelegere se vede şi toată ascuțimea spiritului său şi strălucirea înaltă a cântărețului pătimirii noastre – patriotismul este în inimile sincere, în afară de orice tendință politică, un simțimânt adevărat şi adânc, şi întru cât este astfel, poate fi, în certe împrejurări, născător de poezie.“ Şi tot dintr'o asemenea înțelegere şi prețuire a artei isvorâte din adânc de suflet românesc, pornea atitudinea lui față de poezia populară, față de poezia ce răsare „din plenitudinea simțimântului“, fiindcă „partea lirică a vieții poporului a fost cea mai roditoare în desvoltarea literaturii noastre culte, în deosebi pentru Eminescu şi, prin mijlocirea lui, pentru urmaşii săi“. In poezia poporului – scrie mai departe Maiorescu – „vorbeşte însăşi durerea şi însăşi bucuria, dar nu un individ care sufere, un individ care să se bucure“. Având o asemenea părere despre poezia populară, nu e de mirare deci dacă Maiorescu a avut o părere tot aşa de bună şi despre limba acestei poezii, limbă limpede şi cu rădăcini tari, pe care el s'a sprijinit cu toată hotărîrea atunci când a purtat apriga luptă împotriva principiilor lui Cipariu.

Datorită lui Maiorescu limba noastră cultă, greu încercată atât de Heliade cât şi de Cipariu, s'a putut desrobi cu un ceas mai de vreme.

Opera lui Maiorescu aparține astăzi istoriei. Ea l-a aşezat demult printre marii ctitori ai culturii româneşti.

Comemorarea dela 15 Februarie 1940 va dovedi-o încă odată.

Țăran bătut de muncă și de vânt

de TEODOR CICEU

Țăran bătut de muncă și de vânt
Indrăgostit de glia de pământ,
In țara mea tot pasul tău e sfânt
Și limba ta e cel mai dulce cânt.

In casa ta e ca 'ntr'o mănăstire.
Tu duci în ea credință și iubire
Și nu alergi nebun după mărire,
Ci cu puțin trăiești în fericire.

După atâția ani trudiți de carte,
Eu mă re'ntorc la tine de departe
Și sufletu-mi comoara și-o împarte,
Căci ți-e dator cu cea mai sfântă parte.

Strigătul omului

de CONST. GORAN

Eu n'am nimic... sărac și gol
Dau căilor de scrum ocol.

Năprasnic trăsnet va cădea
Odată peste vieața mea.

Ceas de prăpăd... amar... pustiu
Și când va fi, n'am drept să știu.

Să fiu mai sus de-al morții jaf...
Dar aripile-mi cad în praf.

Stăpâne, care poruncești,
Eu nu te văd... dar simt că ești.

Și beat de ani și păcătos
Mi-i dor de raiul Tău frumos.

Sunt doar o mână de pământ
Și pradă pulberii, eu cânt.

„NEBUNA"

de VARVARA CRUCIN

Intr'o gară mică, în așteptarea unui tren...

Stăteam la o parte de ceilalți călători, cu ochii pierduți pe spinarea colinelor ca niște zimți crescuți din pământ. Imi plăcea totdeauna așteptarea în gările cu oameni necunoscuți, și mă simțeam ca un hoț evadat, pe care nimeni nu-l urmărește.

Eu, cu gândurile mele.

Cu văzduhul plutind pe degete, gata să prăvălesc munții, să străbat prăpăstiile, să spulber întunerecul, să am în piept toate viorile lumii – dar nimeni să nu știe.

La gara în care m'am oprit pentru o clipă, mă simțeam mare, puternică, un titan stăpân pe toate destinele. Și totuși:

Singură.

Anonimă.

Mi se părea că toată mișcarea lumii s'a oprit, ca să aștepte sosirea unui tren cu fum și cu cântec de roți.

Deodată, aud un huiduit învăluit în râsete puternice. Spre mine înaintează un grup de soldați și alți călători nevoiași, strânși în jurul unei femei, care încerca să-i dea la o parte.

Femeia, cu ochii aprinși, par'că mă căuta tocmai pe mine. S'a oprit în fața mea și m'a privit lung, stăruitor. Mă cunoștea?

— „E-o nebună" mi-a prins urechea un strigăt.

Peste batjocura lui, privirea din fața devenia tot mai aspră, mai cercetătoare.

Această clipă a fost observată și de ceilalți spectatori. Căci, deodată râsetele au încetat, și femeia pe care eu o crezui cerșetoare, într'o tăcere adâncă, îmi spuse cu un glas de osândă:

— „Ce vei face când va veni Mântuitorul? Cu ce-i vei șterge picioarele, dacă ți-ai tăiat părul?"

In râsetele mulțimii, pornite din nou, cuvintele femeii căzură ca trăsnetul în inima mea. Nu eram pregătită de loc pentru o astfel de întrebare, și-acum, stăteam fără nici un cuvânt pe buze, cu zeci de ochi ațintiți asupra mea.

Și femeia continuă, cu un glas tremurând:

— „Nu te-ai gândit că se apropie vremea să vie Mântuitorul! Și-acum ce vei face? Cum îl vei primi? De două mii de ani n'ai avut vreme să te pregătești ca să-l aștepți cum se cuvine unui Impărat adevărat?"

Imi venia să 'ngenunchez, să sărut mâna femeii care-mi vorbia atât de tainic și adevărat. Și nu știu cum, dar o rușine lumească m'a oprit să-mi plec genunchii acolo în văzul tuturor și mi-a părut bine când m'am văzut iar în tren, în vagonul de clasa a doua, stând comodă pe banca de pluș, ca și când totul n'a fost decât o simplă întâmplare.

Scrisoare netrimisă

de I. V. SPIRIDON

Tată,
Mi-a scris azi Dascălul Ilie,
Că ți-a văzut plugul ruginit sub poiată.
Prin aria curții, scrisă de roate
— Condeiul poverii —
S'au prăsit toate buruienile verii.
Scrie că-i paragin' acum, tată,
Curtea 'n care-odată,
Inalți cât brazii și lați
Ai crescut opt frați.
Pe casa 'n care ne-au șezut străbunii
S'a 'nstăpânit mână străină,
S'au uscat toți prunii
Inșiruiți pe miezuină,
Că le-au pătruns viermi, la rădăcină.
Mărul cel cu fruntea aplecată
Spre apus,
Scrie Dascălul Ilie, tată,
C'a fost tăiat și dus.
Și-așa au fost tăiate
Și duse toate:
Ogorul și livada,
Ograda
De la vale,
Toate-au apucat aceiaș cale...

Iți cânt iubirea

de TEODOR CICEU

Mă fură gândul câte-odată
Și ne'ndurat mă bate firea,
Să-ți scriu o carte parfumată
Și să-ți mărturisesc iubirea.

Trec zile și trec nopți de-arândul
Și n'am curajul ca s'o fac;
Mereu mă ispitește gândul:
Aș fi nefericit să-ți plac.

Iubirea mea-i atât de sfântă,
– Cea mai curată poezie –
De-aceia sufletu-mi ți-o cântă
Și n'o așterne pe hârtie.

NOTE DINTR'O DRUMEȚIE DE ASTĂ VARĂ

Pe plaiuri de munte spre Câlcescu

de ILIE MĂNIȚIU

E ora 8.20. Ochim o poeniță verde ca un ostrov, în mijlocul acestei prăpădenii de pietrii. Poposim. Providența pare a fi alături de noi pentrucă de sub acest covor verde, smălțat cu floricele albe încercănate cu puf de coloarea coajei de brad, o ață de apă cristalină, șiroește din pruduh în pruduh, îmbiindu-ne pe nemâncate.

Foamea de lupi hămeșiți, nu ne dă răgaz. Desfacem sacii și începem să prânzim lacomi. Merindea ne hipnotizează. Brușii de brânză nesmântânită și apoi puiul rumenit parcă în răsăritul care ne-a însoțit până mai jos, se prăvălesc în goană spre stomacurile noastre lihnite.

Dela piciorul meu, un fir de „mălaiul cucului", cască ochii mari la nemai pomenita noastră furie prin bucate. Ochii lui Opriș, au reflexe curioase în aceste momente solemne. Fratele meu, e adâncit într'o inverșunată luptă cu o ciopată de pui care se sbate neputincioasă între dinții lui furioși. Nu se aude decât furtuna cu care ne potolim foamea. Apa isvorului binecuvântat, se dovedește a fi minunată. Când-o, iți pare că promoroacă ți se scutură în față dintr'o creangă de Gesar. Și cel mai straşnic „Cotnărel" s'ar da bătut și ar rămânea mofluz în fața unui păhărel cu apă țâșnită din rărunchii acestui munte. Fără să vreau îmi vine în minte versul spus peltic de Dina-Dina, fetița cu păru 'n mărgeluşe:

„Cea mai bună beutulă, eşte apa de izbol".

Incheind cel dintâi, armistițiu cu doamna „inamic", fac pe sacagiul și cum paharul de campanie al lui Opriș e doar cât un degetar, iar setea ortacilor ca 'n bazme, drumul dela isvor până la cei perpeliți de sete și de acolo pe calea întoarsă, devine o adevărată goană de du-te-vino. Soarele e cu o oiște de car mai sus decât vârful Urdelor. Pare o lebeniță despicată, din care lichidul, ca o pânză de aur, se varsă peste frunțile munților; botez sacru, sublim.

Până în vârful pe care îl zărim cu fruntea rezemată de lespedea cerului, vom avea cale de trei ceasuri, după socotelile consiliului unei mici înțelegeri. Nu putem ghici după care creastă se află pitulat Câlcescu.

Luăm câteva fotografii cățărați pe clonțuri de stânci. Ne urmăm drumul cu aceeași greutate. Rar mai scoatem câte o vorbă. Tot mai des îl aud pe Opriș, scoțând câte un oftat din adânc.

– Greu la deal cu boii mici, Grațiene! Gândește mai bine la ochi albaștri, căci nu mai e mult până departe.

Mult a fost, puțin mai este.
Trei muncele și cinci creste.

Drept răspuns, Opriș începe să fredoneze, cu intreruperi, așa cum fac soldații când se întorc la ora 12 dela instrucție:

Vic-to-i-i-ria și i-i glo-o-o-ria.
Sună vic-i-ic-ic-tooo-ria pen-tru i-i-noi.

Ne mai înveselim, și-l reluăm toți, cântecul. Il abandonăm însă repede. Altitudinea aceasta, cu panta atât de pronunțată, e inaccesibilă acestor „victorii" muzicale. Dar, plaiul face un salt peste un țanc de piatră albă și deodată bocancii calcă pe un covor de iarbă moale. Unde și unde câte un jip ingenunchiat ne privește frunțile îmbrobonate de oboseală. Prin iarba deasă ca o perie, ochii zăresc, din loc în loc, mai ales către culme, o plantă curioasă, cu un motocel de fire lânoase, așezat în vârful unei tulpinițe de înălțimea unui deget. E singura vegetație ce o vom întâlni de

Mina Byck-Wepper: Aspect din Vâlcov

acuma înainte. Prin oceanul de linişte ce ne înconjoară s'aud paşii noştri, bătuţi în bolta de sus a muntelui. Cerul, surâzător, senin. Ne bucurăm că vom avea timp frumos. Până în creastă, doar câţiva paşi. Respiraţiile işi accelerează ritmul, picioarele bat mai bărbăteşte cărăruia. Ca şi când s'ar fi ridicat din faţa noastră o cortină uriaşe, ne vedem deodată faţă în faţă cu toată splendoarea panoramei înspre munţii Sebeşului. Se vede profilat, pe orizont, deget amenințător, Vârful lui Pătru; deoparte masivul Şurianu cu Globucetul; mai încoace limpezimile de ametiste ale Sălanelor, Poiana Muierii, Tărtărău. Văd bine padina din Poiana Muierii unde la Sânzâiene ies „jienii" şi „jienele" printre ciobanii şi băcile adunaţi la nedeie. Spre stânga, cu cerul în coarne, Capra; în dreapta prăvălişurile prin care am urcat, iar în spate paravanul uriaş al unor munţi necunoscuţi. Plaiul ni se despleteşte în cărări care pleacă nebune spre cele patru vânturi. Călăuză n'avem. Ţipenie de om nu vedem. Care o fi cărarea spre Vitezda Călcescului? Iată-ne deodată desorientaţi. Mi se pare că zăresc pitită după o sprânceană de brazi, în hăul văii de sub noi, un acaret omenesc, vreo stână.

Incepem să chiotim, fiecare după a lui pricepere şi putere:

Uuu-uu-măăă!
Auu-iuiu-băăă tatăăăă!
Alariu-uu-uu!

Nu ne răspund decât cioburi din ecoul spart prin văgăunile din jur. Privind bine, ne dăm seama că „bătătura" stânii e prea verde pentru a mai fi în preajmă finţe omeneşti, care să vereze. După un mic consiliu, în care am făcut apel la toate cunoştinţele de geografie, topografie, fizică, am aruncat deoparte toate „importantele presupuneri ştiinţifice" şi ne-am hotărât să ne îndreptăm spre culmile care acopăr o jumătate de cer şi în văgăunile cărora bănuim că stă tupilat iezărul clocindu-şi păstrăvii cu solzi de aur. (Va urma)

VITRINA CĂRŢII

CRONICA LITERARĂ

Al. Lascarov-Moldovanu: „BISERICA NĂRUITĂ". Roman. Editura „Cugetarea", Bucureşti, ediţia II. definitivă 227 pag. 60 Lei.

Scriitorul cu bisericească slovă plină de mireasmă duhovnicească, d-l Al. Lascarov-Moldovanu a dat la lumina tiparului pentru a doua oară romanul acesta, pe care-l tipărise înainte de asta cu vr'o şase ani.

Acest gen de literatură era la noi abia în germene, înainte de războiul mondial. După această dată ia un avânt nebănuit, descoperind toate laturile sufletului poporului nostru românesc, *aşa cum este el,* precum şi frumuseţile portului şi a ţării, înlocuind astfel în vitrinele noastre o bună parte din romanele streine.

D-l Al. Lascarov-Moldovanu are meritul de a fi creiat în romanele sale un nou soiu de personagii, de un profund caracter moral, cari arată *cum trebue să fie* românul. In felul acesta, aportul pe care-l aduce societăţii scrisul d-lui Al. L. M. este de o valoare incontestabilă.

Avem în faţă romanul „Biserica Năruită". Subiectul este luat dela ţară. De acolo unde omul se simte mai aproape de Dumnezeu. De acolo unde orice lucru se începe cu ajutorul sfintei cruci. Două familii de mari gospodari moldoveni de pe valea Iezerului: Chebac şi Stamatieştii, se înrudesc prin căsătoria „conaşului" Sandu Chebac cu Mărioara Stamatiu. Nu mult după căsătoria lor, războiul din 1877 lasă văduvă pe tinăra Mărioara, care îşi plânge soţul şi la bătrâneţe, în curtea bisericii care se năruieşte.

Sandu şi Mărioara sunt cele două personagii prin care autorul grăieşte mult. Dragostea lor nu este din cele ce amărăsc sufletul. Ei nu sunt eroii romanelor de duzină, ci sunt de o structură sufletească înaltă, aşezaţi într'un mediu chibzuit şi plin de moldovenească omenie. Marioara şi Sandu dovedesc la toate ocaziile şi intâlnirile lor timiditate de copil şi suflet curat ca roua dimineţii. Intâlnirile lor nu sunt din cele pline de şiretlicuri şi lacrimi amare, ci sunt din cele ale copiilor cari nu cunosc de cât frica de Dumnezeu şi stima faţă de oameni. La masă fac rugăciunea, iar la vremea căsătoriei cer binecuvântarea părinţilor şi binecuvântarea Bisericii.

Toate acţiunile sunt pline de duh creştinesc. Cel mai grăitor tablou din întreg romanul ni se pare a fi acela, când îngenunchiază tinerii sub patrafirul părintelui Vasile şi cerşesc binecuvântarea logodnei. Pilda aceasta va rămânea în veac, iar părintele Vasile cu barba ca fuiorul şi ochi smeriţi – din romanul d-lui Al. L. M. – cheamă pe tinerii tuturor timpurilor la cununie.

Acest duh înalţă romanul acesta la o valoare, la care n'au putut să se ridice la noi multe până acum.

Pr. N. BELEA

Gh. Băgulescu: „SUFLET JAPONEZ".

Romanul d-lui col. Gh. Băgulescu: „Suflet japonez, conceput pe un plan vast de trilogie, din care au apărut până acum partea I-a în 1937 și partea II-a (2 volume) în toamna 1939, înfățișează în ansamblul său o mare epopeie japoneză, în care e zugrăvită viața evului mediu din țara răsăritului îndepărtat. Această frescă a sufletului japonez este una dintre cele mai intuitive și mai reușite prezentări ale spiritului nipon din câte au fost scrise de un european. In cele aproximativ 1000 pagini apărute până acum, cititorul este complect cucerit de minunata desfășurare epică, în care se încadrează perfect interpretarea sigură și înțelegerea adâncă a virtuților morale și războinice ale acestui popor, ca și remarcabila ținută artistică, descrierile plastice și bogăția stilului elegant și sobru.

Subiectul acestui roman este cules cu migală din paginile istoriei japoneze. Personagiile sunt deci istorice, cu existență aevea în cursul anilor din sec. 16 și 17.

Dar nu numai istoria le-a îmbrăcat existența în paginile-i de rigidă însemnare, ci și sufletul curat, recunoscător al poporului nipon mai păstrează vie în amintire faptele de vitejie ale unor eroi glorioși morți pe altarul onoarei îndeplinite. E o luptă legendară – fiindcă astăzi numai în lumea basmelor mai întâlnim asemenea fapte – între spiritul eroic, plin de virtuți al samurailor și spiritul corupt al atâtor venali, în sufletul cărora orice considerații de cinste și moralitate au dispărut. Această desfășurare de încordare între spiritul binelui și al răului dau întregei povestiri un duh de feerie romantică, în care sensibilitatea poetică se împletește viguros cu un realism dramatic și pasionant. Intre elementele uzurpatoare ale bunelor moravuri și păstrătorii înverșunați ai virtuților nobile se iscă un conflict puternic. Dar spiritul negativ a fost înfrânt, iar onoarea și cinstea au fost salvate.

Scene impresionante, descrieri frumoase și reproduceri din arta japoneză, toate acestea trezesc în sufletul cititorului sensația unei lumi de mister și poezie.

Romanul așa cum a fost prezentat e o realizare incontestabilă, care ne-a desvăluit un talent viguros și o lume care ne-a fost aproape necunoscută.

P. Georgescu-Delafras: „INTĂRIREA ȘI RIDICAREA NEAMULUI".

Cititor pasionat, rareori ai ocazia să găsești o carte, a cărei lectură antrenantă să-ți stoarcă din suflet șuvoaie de emoții și bucurii aprinse de căldura care răsbate din paginile ei admirabil tălcuite. Mă refer, când afirm aceasta, la ultima carte a d-lui P. Georgeseu-Delafras: „Intărirea și ridicarea neamului". Pe autor l-am cunoscut ca pe un excelent editor, curajos comerciant și mare român, un om care și-a cucerit victorios viața. De data aceasta am încercat în suflet satisfacția de a-i cunoaște și laturea de scriitor distins și cunoscător profund al problemelor naționale. D-l P. G.-D. relevă toate neajunsurile și dă soluții ideale. Nu e nimic forțat în aceste soluții, nimic importat, nimic exagerat. Ne vorbeșie în cartea d-sale despre: industrializarea țării și românizarea industriilor; întărirea fizică a rasei; un sistem mai practic de impunere fiscală; anume deprinderi cari trebuie să înceteze; proporția etnică și alte căi de apărare și întărire a neamului. Prin urmare tot probleme importante, cunoscute aproape de toți, dar pe cari nimeni nu a avut curajul să le mărturisească pe față, încât cartea de mai sus este un mic catehism românesc.

D-l P. Georgescu-Delafras este un scriitor autentic. Stilul d-sale curgător, fraze limpezi, limbă curată, toate acestea fac din cartea amintită una dintre cele mai agreabile lecturi.

Recomandăm sincer această carte, căci prin ea autorul ne învață cum trebuie să ne cucerim țara, pentru a asigura triumful definitiv al românismului.

MIRCEA MUNTEANU

Th. Feciorù: POPORUL ROMÂN ȘI FENOMENUL RELIGIOS (Studiu pe marginea producțiunilor folclorice). București, editura Librăriei Teologice 1939, 269 pag. Prețul 75 Lei.

Religiozitatea poporului român a format obiet de discuție pentru teologi, psihologi și sociologi. De cele mai multe ori psihologii și sociologii au studiat religiozitatea poporului român într'o formă superficială, mărginindu-se la examinarea ei pe laturea obiectivă sau chiar și aceasta a fost ignorată. Ei au refuzat sau au neglijat să scruteze substratul intim al vieții sufletești și de aici concluzii pripite și unilaterale, cari înfățișau această viață sufletească ca fiind privată de un element structural, nativ, de fondul religios. Astfel D. Drăghicescu la 1907, în cartea: „Din psihologia poporului român" studiind viața sufletească a poporului român, exclusiv prin determinantele istorice, scoate la iveală drept caracteristice dominante ale acestuia: nepăsarea și fatalismul. Dr. M. Ralea consideră poporul român ateu și aceasta dintr'o confuzie regretabilă pe care o face între formele de cult și superstiții. Acestor incriminări și aberații li s'a răspuns în nenumărate rânduri prin revista

„Gândirea" de către d-nii: N. Crainic şi L. Blaga, demonstrându-se că religia în forma ei ortodoxă la noi este „o realitate adâncă populară".

Existenţa religiei ca făcând parte integrantă şi preponderentă din fiinţa Românului, o atestă toate manifestările lui de viaţă şi toate creaţiile lui spirituale. D-l Th. Fecioru în cartea: *„Poporul român şi fenomenul religios"* ilustrează acest adevăr, studiind folclorul poporului nostru.

In cele două părţi ale cărţii (I-a parte cu 3 capitole şi a II-a parte cu 7 capitole) autorul stabileşte valoarea folclorului din punct de vedere religios şi demonstrează că folclorul este oglinda sinceră a credinţei religioase, pe care o trăieşte şi o mărturiseşte poporul român. Credinţa creştină este puterea de viaţă a neamului şi în această credinţă rezidă sâmburele lui de creaţie. Mitologia păgână sau bogomilismul, despre cari se spune că au contaminat folclorul nostru, n'au reuşit să-i dea acestuia o notă de originalitate. Din contră, în toate creaţiile noastre folclorice, creştinismul ortodox este deciziv şi îşi vădeşte minunata lui putere.

Viaţa sufletească a poporului nostru nu poate fi înţeleasă decât ţinând seamă de factorul religios. „Trebue să plecăm dela el ca dela o realitate, nu să pornim în căutarea lui", după cum spune autorul.

D-l T. Fecioru, studiind producţiunile folclorice, bazat pe un material informativ extrem de bogat, a reuşit să aducă prin lucrarea D-sale o contribuţie merituoasă în problema religiozităţii poporului român. ION BUNEA

W. Filchner: „BISMILLAH". Vom Huangho zum Indus. Leipzig, Brockhaus 1939 (342 p. cu 114 ilustr. şi o hartă, cd. IV. Preţul RM. 8).

Bismillah înseamnă „în numele lui Allah" şi este o descriere a călătoriei ce a făcut-o prof. Filchner în Asia centrală între 1934–37, cu scopul de a trage linia magnetismului pământului. Din cauza enormelor greutăţi, călătorul era adeseori aproape de disperare: 7 luni a fost în închisoare, s'a supus grevei foamei etc. Prin toate impedimentele însă a învins voinţa şi personalitatea. Opera este o geografie populară interesantă, care a câştigat premiul naţional german. C. P.

MAMA de *Pearl Buck,* traducere din englezeşte de Camil Baltazar. Edit. Socec, anul 1939, 250 pag. Preţul 70 lei.

Premiul Nobel şi-a dăruit omagiul unei cărţi care aminteşte lectorului povestea cu mama care şi-a smuls părul şi dinţii pentru a-şi revedea copilul pierdut.

Cine va căuta în ea bucurie, s'o arunce departe. Fiindcă, încăodată, veşnicul îşi dă mâna cu suferinţa adâncă, zguduitoare, care numai în tragedia lui Iov îşi găseşte asemănare.

Fixată 'n cadru, spre a i se putea da întâmplării epicul – *Mama* e mama chineză, dar şi mama de pretutindeni.

Drama vieţii ei se împleteşte cu robia pământului, căruia îi dă toată vigoarea trupului bine alcătuit pentru zidire de vieţi.

Veţi vedea pe mama cu obrazul înnegrit de sudoare şi pământ, cu trăsăturile slăbite de munca istovitoare. O veţi vedea îndurând toate lipsurile, toate grozăviile. Părăsită de tatăl copiilor ei, mama se 'nalţă sălbatecă, ţinând piept tuturor necazurilor vieţii. Işi va pierde rând pe rând copiii, unul orb, celălalt condamnat la moarte, şi nu va avea nicio lacrimă care să-i pice pe obraz.

Mama e cartea inimii sfâşiate şi oricine va regăsi în ea martiriul tuturor mamelor din lume.

E. M.

DACOROMANIA. Buletinul „Muzeului Limbii Române" condus de *Sextil Puşcariu,* profesor la Universitatea din Cluj, membru al Academiei Române. Vol. IX. 1936–1938. Cluj, 1938. Pag. 696.

Mulţimea studiilor, articolelor, recenziilor şi notelor de tot felul din impunătorul volum, ca şi temeinicia ştiinţifică a acestora, alcătueşte o dovadă mai mult, că la „Muzeul Limbii Române" de sub conducerea ilustrului academician Prof. Sextil Puşcariu se desfăşoară o muncă dintre cele mai intense şi mai bine organizate. Iar constatarea aceasta echivalează cu cele mai justificate elogii ce li se cuvin tuturor colaboratorilor „Dacoromaniei", care sporeşte în aşa de mare măsură prestigiul Universităţii clujene şi al ştiinţei româneşti peste tot.

ANUARUL INSTITUTULUI DE ISTORIE NAŢIONALĂ publicat de *Alex. Lapedatu* şi *Ioan Lupaş,* profesori de Istoria Românilor la Universitate, membri ai Academiei Române. VII, 1936–1938. Cluj, 1939.

Impunătorul volum de aproape o mie de pagini cuprinde o seamă de studii, articole, note, recenzii şi necroloage privitoare la istoria neamului românesc sau la personalitatea celorce scriu sau fac această istorie.

Din vastul cuprins al Anuarului, care cinsteşte pe ceice l-au alcătuit cu o atât de încercată iscusinţă, subliniem deosebit de importanta contribuţie ştiinţifică a d-lor Prof. I. Lupaş, I. Moga, G. Duzinchevici, D. Prodan, A. Decei, V. Literat, M. Járay, I. Crăciun, Al. Doboşi, G. Vinulescu şi Seb. Stanca.

D. P.

CRONICĂ INTERNĂ

SUBSCRIERILE LA ÎMPRUMUTUL DE ÎNZESTRARE A ARMATEI continuă în cele mai bune condițiuni. S'au produs scene mișcătoare. Mulți și-au pus întreaga avere, agonisită cu trudă, la dispoziția fondului creat în acest scop. Măria Sa Marele Voevod Mihai de Alba-Iulia a subscris prima diurnă pe care a luat-o ca membru al Senatului României. Gestul Moștenitorului Tronului, care va rămânea neuitat, a făcut pretudindeni o impresie excelentă.

„STĂVILARUL REGELUI CAROL" – așa numesc ziarele englezești brâul de redute care încinge România Mare pe veci unită, pe la fruntarii. Când s'a aflat în străinătate că posedă o linie fortificată, o adevărată cascadă de laudă s'a revărsat asupra Augustului nostru Suveran, care a săvârșit minunea într'un timp record și în condițiuni optime.

Linia Maginot a României este expresia concretă a vreriior noastre nestrămutate, pe cari le-am auzit răsunând ades, cu o fermitate care ne place și ne îmbărbătează: N'avem de luat dela nimeni nimic! Dar *nici de dat!*

DARURI DE SĂRBĂTORI PENTRU OSTAȘII ROMÂNIEI. Majestatea Sa Regele Carol II a dăruit ostașilor cari stau de veghe la hotare 60.000 volume cu conținut folositor. I. P. Sf. Mitropolit Nicolae al Ardealului a tipărit și dăruit apărătorilor Țării 15.000 exemplare cărți de rugăciuni întocmite pentru trebuințele sufletești ale ostașilor.

PĂRINTELE Dr. ELIE DĂIANU, fost protopop greco-catolic, neavând – se vede – altă îndeletnicire, scrie mult. Scrie la gazete, scrie la reviste, scrie broșuri, scrie pretutindeni și de toate. Asta încă n'ar fi rău. Răul începe acolo, unde Sf. Sa întoarce lucrurile pe dos. Și le'ntoarce foarte des; iar asta nu e numai un lucru rău, e și un lucru tare urât.

De-o pildă, iată ce s'a întâmplat.

S'a ținut, în toamna trecută, la Alba-Iulia, o mare adunare națională, pusă la cale de capii celor două biserici – ortodoxă și unită – din Ardeal, cu prilejul aniversării noii Constituții.

In însuflețirea care a cuprins inimile celor adunați în istorica cetate, oratorii și ascultătorii au vorbit și de unirea celor două biserici, problemă care frământă, în chip firesc, cugetele tuturor bunilor români. Făcând cronica acestui eveniment, Părintele Dr. E. Dăianu scrie într'o revistă clujană, că toată lumea vrea *unirea romană* (adecă cu Roma) *a bisericilor românești.* Dovadă... că cei doi mitropoliți (dela Sibiu și Blaj s'au sărutat și că... P. S. Sa episcopul ortodox al Clujului a încuviințat să se scrie în „V. I." ce s'a petrecut la Alba-Iulia...

Evident, la Alba-Iulia s'a petrecut un lucru tare frumos. Intre altele toată lumea a tresărit de dorința unirii celor două biserici. Dar prin cugetele tuturora – dela Vlădică până la opincă – a trecut dorința unirii *românești* a celor două biserici. Nime nu s'a gândit deci la unirea romană, care nu lasă pe Păr. Dr. I. D. să doarmă.

Străjeră scotocindu-și parălele din pușculiță ca să-i dăruiască pentru înzestrarea armatei

Această unire românească, întru dreapta credință a răsăritului, *a mai fost.* Și – cu vrerea lui Dumnezeu – *o să mai fie.* Chiar și împotriva unor oameni obicinuiți să întoarcă lucrurile pe dos.

CRONICA EXTERNĂ

REMANIEREA CABINETULUI BRITANIC, săvârșită recent, s'a soldat cu plecarea titularilor ministerelor informațiilor și răsboiului, Lord Macmillan și Hoare Belisha. Demisia celui din urmă a făcut oarecare vâlvă și a stârnit discuții peste cari s'a trecut repede, fiindcă astăzi toți englezii sunt însuflețiți de-o singură dorință: victoria. Noul titular al departamentului războiului, Sir Oliver Stanley, este un om în puterea vârstei, energic și capabil. A făcut răsboiul trecut – și acum mai face unul, alături de fiul său. „Trebue să isprăvim odată!" – a declarat noul ministru englez al războiului.

ARMATA DIN ORIENT, despre care s'au șoptit multe, există. După ultimele știri, cel puțin $1\frac{1}{2}$ milioane de soldați francezi proveniți din colonii, stau gata pentru orice eventualitate, sub comanda marelui General Weygand. Intreagă Siria este un vast câmp militar. Iar în Iran, un corp expedițional britanic complectează formidabila armată aliată din Orient.

D. Kallio, președintele Republicei finlandeze

RĂSBOIUL. *Pe frontul de Vest* continuă obicinuitele angajamente locale cu efective reduse şi dueluri de artilerie. Pe apă pierderi mult mai puţine. Activitatea submarinelor germane a scăzut aproape cu totul. Aliaţii au scufundat $^2/_3$ din totalul acestora. Inarmarea flotei comerciale franco-engleză face progrese. In aer, activitate sporită. Englezii au mutat câmpul operaţiilor în apropierea coastelor germane. Avioanele lor, decolând din spatele liniei Maginot, au făcut primele zboruri de recunoaştere deasupra Vienei şi a oraşului Praga, bombardându-le cu... manifeste şi ziare englezeşti. In general, frigul împiedică operaţiile de mare amploare.

Dac'ar ţinea cât mai mult frigul acesta!...

Pe frontul de Nord, eroica rezistenţă a finlandezilor s'a preschimbat în succese uimitoare. Patru divizii ruseşti au fost complect nimicite în ultimele săptămâni. Armata roşie a pierdut aproximativ 750 care de asalt şi 170 avioane grele. Pe alocuri, finlandezii au isbutit să mute câmpul de luptă pe teritoriu rusesc. Companiile de schiori fac minuni de vitejie. Numeroşi voluntari străini au intrat în rândurile lor. Potrivit hotărîrii Societăţii Naţiunilor, mai multe ţări au trimis ajutoare însemnate finlandezilor, iar U. S. A. le-a votat un împrumut considerabil. Ruşii le pricinuesc pagube numai cu aviaţia.

TRUPELE COLONIALE IN EUROPA. Primele unităţi ale corpului expediţionar canadian au sosit în Anglia. Transportul trupelor, făcut în cel mai mare secret, a decurs fără incidente. Pe de altă parte, s'a anunţat că importante unităţi de trupe indiene au sosit pe front în Franţa, luând în primire sectoarele ce le-au fost destinate.

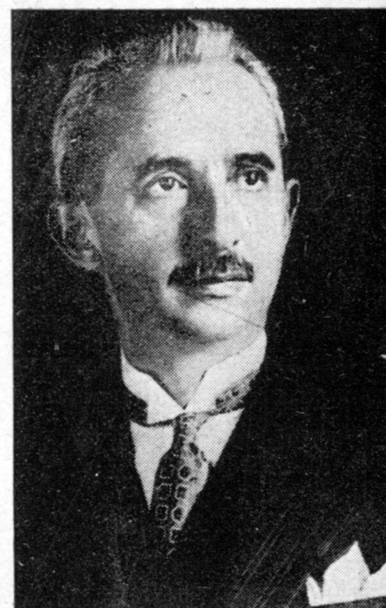
CUTREMURUL DIN ANATOLIA. Un cutremur catastrofal a pustiit partea de răsărit a Turciei asiatice. Oraşul Erzinhan a fost cu totul distrus. Sunt mai multe zeci de mii de victime. Toate ţările au trimis ajutoare însemnate sinistraţilor. Intre ele, România stă la loc de frunte, căci prietenul adevărat la nevoe se cunoaşte.

MĂRUNTE. Dl Neville Chamberlain a declarat, într'o cuvântare recentă, că adevăratul războiu nici n'a început încă.

— Contele Ciano şi Contele Csaky, miniştri de externe ai Italiei şi Ungariei, s'au întâlnit la Veneţia. Intrevenerea a prilejuit o şi mai strânsă colaborare a celor două ţări în faţa pericolului roşu.

D. N. Chamberlain

D. I. Inonu, președintele Republicei turcești

— Guvernul japonez prezidat de Generalul Abe a demisionat. Noul guvern, prezidat de Amiralul Yonai urmăreşte să pună capăt obositoarei campanii din China şi să îmbunătăţească relaţiile cu U. S. R., Anglia şi Franţa.

— A murit senatorul Borah, şeful izolaţioniştilor americani şi revizionist notoriu. Pe noi nu ne-a iubit. Avem deci cu un inamic mai puţin. Totuşi!... Dumnezeu să-l ierte!

— Aliaţii – aşa s'a zvonit – vor pune 'n curând în cumpăna războiului mai multe arme misterioase.

— In Anglia s'a produs mai multe acte de sabotaj la unele fabrici însemnate. Din pricina aceasta guvernul a luat întinse măsuri de pază, pentruca asemenea acte să nu se mai producă.

— Deputaţii comunişti au fost eliminaţi din Parlamentul francez. Aceasta-i Franţa de zile grele.

DELA LUME ADUNATE

Viața veselă

SOLUȚIE

Servitorul îi spune stăpânului său:

— Boerule, te părăsesc!... Am câștigat un milion la loterie.

— De ce să mă părăsești dragă? De mâine intru eu în serviciu la tine.

FEROCE

O doamnă îi arată unui pictor niște lucrări proprii, spunând cu prefăcută modestie:

— Simple acuarele... Lucrez și eu ca să-mi pierd vremea...

— Da... într'adevăr dacă nu punem la socoteală hârtia și culorile...

SPERANȚE

Soțul vorbind la gura sobei cu soția:

— Când unul din noi doi va închide ochii pentru totdeauna, mă voiu retrage la țară.

GASCONADE

Trei pictori, toți trei înalți, blonzi, celibatari și... originari din Marsilia, steteau de vorbă pe cheiul portului, în fata unei cafenele pline de mușterii și căldură.

— Dragi colegi, spuse unul dintre ei, am pictat deunăzi, un izvoraș de munte atât de isbutit încât a fost nevoie să instalez la picioarele tabloului o țeavă în legătură cu canalul străzii; altfel îmi umplea casa cu apă...

— Asta nu e nimic, răspunse un altul; eri am atârnat un termometru deasupra șevaletului pe care se găsea o pânză ce înfățișa o vedere din „regiunile polare!“ Ei bine, vă rog să credeți, termometrul a coborât imediat la douăzeci de grade sub zero!

— Toate astea's fleacuri, încheiă ultimul dintre ei, care tăcuse până atunci. Portretul pe care l-am făcăt eu d-lui Daladier, președintele consiliului de miniștri, e atât de isbutit și de viu, încât trebue să-l rad de trei ori pe săptămână!...

ASEMĂNARE

Ea: Dar n'am fugit după tine când ai vrut să mă iei de nevastă.

El: Nici cursa nu fuge după șoareci și totuș îi prinde.

EFECT NEDORIT

— Ce-ai dăruit nevestei tale de ziua ei de naștere?

— O carte intitulată: „Arta economiei“.

— Și care a fost efectul?

— A trebuit să renunț la fumat.

COLAC PESTE PUPĂZĂ

Un englez bătrân privește la un teren de tennis. Clătinând din cap se adresează unui vecin:

— Privește te rog pe jucătoarea aceea. E cu neputință să o deosebești de un băiat.

— Aceea e fata mea.

— Scuzați vă rog, nu știam că sunteți tatăl ei.

— Nici nu sunt. Eu sunt mama ei.

INTRE BEȚIVI

— Hâc! Aia e lună plină sau un bec electric? Hâc!

— Hâc! Nu știu... Mă duc să văd dacă are bâț dedesubt.

ECHILIBRU ISCUSIT

Ștrul: Ei, Șmil, ai terminat bilanțul cela de sfârșit de an, pentru care n'ai venit la serată?

Șmil: Da, cu chin și vai l-am terminat astă noapte.

Ștrul: Cum, ai lucrat numai la el toată noaptea?

Șmil: De sigur! Par'că tu știi câte greșeli trebuie să strecori la poziții, ca să devie corect!

INTRE CANIBALI

— Exploratorul alb care a sosit azi dimineață, mi-a făcut rău.

— Te-a bătut?

— Nu... Mi-a rămas în stomac.

DIPLOMAȚIE

Cucoana Aglaia primește acasă factura ultimei rochii de sezon. Intâmplarea face ca să ajungă în mâna soțului său, care o dojenește pentru nesinceritate.

Aglaia: Dar tu nu știi câți nervi mă coastă și pe mine fiecare haină. Nici eu nu știu cât să spun! Dacă spun mai puțin, îmi invidiază prietenile norocul, dacă spun prea mult, atunci îmi invidiază situația. Iar tu mă dojenești și pentru una și pentru alta!

TIPARUL TIPOGRAFIEI EPARHIEI ORT. ROM. CLUJ

VIAȚA ILUSTRATĂ

REVISTĂ DE FAMILIE - APARE LUNAR

ABONAMENTUL PE UN AN 200 LEI. PE O JUMĂTATE AN 100 LEI. UN NUMĂR 20 LEI

REDACȚIA: CLUJ, EPISCOPIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ

ADMINISTRAȚIA: CLUJ, LIBRĂRIA EPARHIALĂ, PIAȚA CUZA VODĂ 6

ÎN ACEST NUMĂR:

VIAȚA VESELĂ - NUMEROASE ILUSTRAȚII